Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...гэмнай 1921 оной ...брйин 21-hээ гарана | № 264 (14284) | 1973 оной ноябриин 8, четверг | Сэн 2 мүнгэн

...ТЯБРИИН ТУГ ДОРО—ШЭНЭ ИЛАЛТА ТЭЭШЭ

... оной ноябриин 6-да Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болоhон Агуухэ Октябриин ...оциалис революциин 56 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан

...ймнай хото городуудай, hуурин тосхонуудай ...гдамжанууд, талмайнууд улаан тугуудаар, пар... ...К-гай Октябрьда зорюулжа гаргаhан Уряануу... ...алай илалтануудай тоо, баримтануудтай транспа... ...даар гоёон шэмэглэгдэнхэй. Эдэ бүгэдэ Ок... 56 жэлэй ойе совет хүнүүдэй урма баяртайгаар ...байhыень элирхэйлнэ.

...элэй Октябрь — түсэбтэ табан жэлэй гурбада... ...хэхы жэлэй Октябрь — коммунис байгуулал... ...ы фронтнууд дээрэ түйлагдаhан гайхамшагта ...нуудаар алдар суутай,. Уласхоорондын оршон ...етскэ Союзай ба социалис хани нэгэдэлтэ оро... ...түйлаhан асари ехэ амжалтануудаар энэ жэлэй ...тэмдэглэгдэжэ байна. КПСС-эй XXIV съезд ...аhан эб найрамдалта ленинскэ программа бодо... ...амжалтатайгаар бэелжэ байнхай.

...йрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болохо ...н бүхэдэлхэйн конгресс эб найрамдалай түлөө ...бүхы түбинүүдэй арадуудай нягта жагсаалтай, ...ой байhые элирхэйлэн гэршэлбэ. КПСС-эй ЦК... ...еральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэ... ...конгрессэй гол шухала хэрэг болоо. Энэ үгэ эб ...далай түлөө тэмсэдэг олон миллион хүнүүдтэ про... ...документ болоно гэжэ конгрессэй делегадууд ...эхэдээ, хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ тэмдэглээ. ...ардуу байдал hуларуулхые буруушаагшадай, «хүйтэн дайнай» тала баригшадай эсэргүүсэлтые шууд сэхээр эбдэн hалгаажа, шэлэн hунгаhан замаараа урагшаа эсэшэ сусашагүйгөөр дабшаха, зогсолтогүйгөөр, зориг түгэлдэрөөр дабшаха гээшэ манай хамтын уялга боллоно, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев конгресс дээрэ хэлээ hэн.

Алдарта ёho заншалаар үйлэдбэриин түрүшүүл, министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, эрдэм наукын болон соёл культурын ажал ябуулагшад, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэд, Москва шадарай ажалшад hайндэрэй урда тээ, ноябриин 6-да Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо суглараа. Москвагай ажалшадай депутадуудай Соведэй, Советскэ Союзай Коммунис партиин городской комитедэй баярай суглаан эндэ болобо. Тэрэ Агуухэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойдо зорюулагдаhан байгаа.

Нүхэд **Л. И. Брежнев. Ю. В. Андропов. А. А. Гречко, А. А. Громыко, А. П. Кириленко. А. Н. Косыгин. Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев. М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** гэгшэдэй президиумдэ ерэжэ hууxадань, суглаанда хабаадагшад нэрьемэ удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар уттаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай Түрүүлэгшэнэр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд. Коммунис партиин ветеранууд, ниислэлэй совет, партийна, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, сэрэгэй начальнигууд, СССР-эй лётчик-космонавтнууд, хотын элитэ мэдээжэ хүнүүд мүн лэ суглаанай президиумдэ hуулсаа.

Хариин оронуудhаа ерэhэн олон тоото айлшад, гадаадын дипломадууд суглаанда хабаадаба.

Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **Н. Ф. Промыслов** баярай суглаа нээгээ.

Советскэ Союзай Гүрэнэй гимн hүр жабхалантайгаар зэдэлнэ.

Сугларагшадаар халуунаар угтагдаhан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн. КПСС-эй ЦК-гай секретарь **А. П. Кириленко** элидхэл хэбэ.

Баярай суглаан дүүрэбэ. Манай Эхэ ороной Гүрэнэй гимн hүр жабхалантайгаар зал соогуур дахин зэдэлнэ.

* * *

Баярай суглаанай hүүлээр hайндэрэй ехэ концерт Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болобо.

* * *

Агуухэ Октябриин 56 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаанууд союзна ба автономито республикануудай ниислэл хотонуудта, баатар-хотонуудта, ороной областьнуудай түбүүдтэ болобо. **(ТАСС).**

...АРТИИН, АРАДАЙ ГАБЬЯАДА ...КТЯБРИИН ХЭРЭГ БЭЕЛЭН МАНДАНА

...үхэр А. П. КИРИЛЕНКЫН хэhэн элидхэл

...нэ нүхэд! ...нэ гадаадын айлшад! ...хүн бүхэнэй зүрхэ ...эо ойро дүтэ, үнэтэй, ...рэлтэ ехэ hайндэр Агуухэ Октябриин ...революциин 56-да... ...ойе баяр ёhололой ...байдалда тэмдэглэ... ...өөдэр эндэ суглар...

...ябриин революциhаа ...гаргаhэн жэл бүхэн ...эгээ түрүүшын ...пролетарска рево... ...нангин дээдэ зорил... ...бэелүүлхэ хэрэгтэ ...шата боложо, тэрэ... ...дэлхэйн түүхэтэ уд... ...рые улам тодоор ха... ...скэ байдалые үндэhөөрнь хубилгаа.

Агуухэ Октябрь хадаа миин түүхэ бэшэ, харин мүнөө үеын байдал, эрхим hайхан ерээдүй тээшэ шэнэ зам эрэлхэг зоригтойгоор гаргагша хэдэн үеын революционернүүдэй, шэнэ дэлхэй байгуулагшадай бодото хуби заяан мүн. Коммунис партинууд, дэлхэйн хүдэлмэришэн анги, үргэн ниитэ ажалшад Владимир Ильич Ленинэй тунхаглаhан нангин дээдэ үе зорилгонуудай түлөө, — «арадуудые империализмhаа сүлөөлхын, арадуудай дайлалдахаяа болихын түлөө, капиталай эзэрхэн зонхилолгые болюулхын. социализмын түлөө» (В. И. Ленин. Зохёолнуудай гүйсэд сугл. т. 37, 171 нюур), үсэд шангаар тэмсэжэ байна. Эгээл тиимэhээ октябриин революциин ойе бүхы түбиин ажалша хүнүүд hайндэрлэжэ байна. Энэ hайндэр хадаа мүндэлжэ байгаа шэнэ үе шатын гэгээн толон, коммунизмын общество тээшэ дабшажа ябаа, тэрэниие ерээдүйдэ заатагүй байгуулха хүн түрэлтэнэй бодото түүхын эхин гэжэ тэдэнэр харана.

...бриин революци оло... ...дэбжэлтые түргэд... ...түгэс хүсэн болоо. ...орон дотор хүгжэнги ...общество байгуул... ...социализмын дэлхэйн ...алтын бии боложо ...эн ушар, дэлхэйн ...хүдэлөөнэй мүнөө ...ээл нүлөө ехэтэ по... ...хүсэн болоhон ...колониализмын hар... ...алга, бэеэ даанхай ...ьна хэдэн олон гү... ...бии бололго — эдэ ...шатымнай рево... ...түйлалтанууд ...социально-политиче...

Нүхэд! Октябриин hайндэрые гансал ехэ баяр гэжэ тэмдэглэхэ бэшэ, харин үшөө нэгэ жэлэй туршада ажаллан тэмсэhэнэй үрэ дүнгые совет хүнүүдэй согсолон хараха, дабшажа ябаhан замаа ленинизмын найдамтай компасоор ухаан бодолдоо шалгаха үдэр гэжэ харадаг hайн hайхан заншал манай орондо тогтоо юм. Мүнөөдэр бидэнэр тиимэ дүн согсолходоо, омогорхохо ёhooроо омогорхонобди. Октябриин революциhаа хойшо 56-дахи жэл манай эб найрамдалай политикын шэнэ илалтануудаар, коммунис байгуулалтын бүхы гол шухала шэглэлнүүдтэхи ехэ ехэ амжалтануудаар тэмдэглэгдээ, СССР-эй арадуудай аха дүүгэй хани барисаан саашадаа бэхижэжэ, ленинскэ партиие тойрон совет обществын таhаршагүй нэгэдэлгэ улам батажаа.

Манай баатарлиг хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад болон арадай интеллигенци партиингаа политикые өөhэдымнай түрэл хэрэг гээшэ гэжэ тоолоно. Тэдэнэр КПСС-эй XXIV съездын табиhан асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхээр эрид шиидэнхэй.

вьетнам арад түүхэтэ илалта түйлаа, Германиин Демократическа Республикые гансаардуулан, политическэ талаар амяарлаха гэhэн hэдэлгэ буруу hүрөө, социалис оронуудай, тэдэнэй коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай нэгэдэл саашадаа бэхижээ. Тэдэ оронуудай хоорондохи холбоон улам гүнзэгы, олон янзын, нүлөө ехэтэй боложо байна. Байгша оной зун аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэд Крымдэ уулзаhан байна. Энэ уулзалгань социализмын оронуудай гадаадын политикые таарaлдуулха хэрэгтэ, социалис болон коммунис байгуулалтын интернациональна хэрэгтэ ехэ шухала хубита оруулба.

Мүнөө социалис нэгэдэлэй оронууд ажахынгаа хүгжэлтэдэ ехэ үндэр хэмжээндэ хүрөө. тэдэнэй хоорондо илангаяа СЭВ-эй талаар олон hалаатай холбоо барисаан тогтоо. Иимэ эрхэ байдалда социалис экономическа нэгэдэлгые түргэдхэхэ, хамтаараа абаhан комплексно түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхэ шухала хэрэгтэй бүхы юумэн бии болоо гээшэ.

Социалис гүрэнүүдэй нэгэдэлэй улам бата бэхи байха тума, тэрэнэй экономическа болон бэеэ хамгаалхэ шадалай улам ехэ байха тума дэлхэйн хүгжэлтэдэ тэрээнэй нүлөөн улам ехэ боложо, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ улам ехэ амжалтанууд түйлагдажа, түрүү хүн түрэлтэнэй эрхилжэ байгаа эб найрамдалай агуухэ хэрэг улам найдамтай болонол!

Советскэ Союз болон социализмын аха дүү оронууд эб найрамдалта добтолго эрхилэн, нилээд ехэ амжалтануудые түйлаба. Энэ политикыень дэлхэйн болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн, бүхы түрүү хүсэнүүд дэмжэнэ Байгша ондо болоhон үйлэ хэрэгүүд ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбтэй амгаланаа зэргэ оршодог боложо байhан тухай, «хүйтэн дайнhaa» түгшүүрил hуларуулха, али алиндаа ашатай туhатай холбоо харилсаа тогтоохо гээшэ гүрэнүүдэй улам урагшаа дабшажа байhан тухайнь гэршэлбэ.

Германиин Федеративна Республикада, Америкын Холбоото Штадуудта болон Францида нүхэр Л. И. Брежневэй ошожо ерэhэн ушар энэ талаар ехэ үүргэ дүүргээ гэжэ бүгэдэ ниитэ зон мэдэрээ юм. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорный болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин хэдэн оронуудта мүн лэ ошожо ерээ. Хэдэн шухала документнүүдтэ гар табигдаа.

Европын түби дээрэхи политическэ байдалда ушар удха ехэтэй хубилалтанууд болоо. Фашизмда эсэргүү дайнай, дайнай hүүлээрхи хүгжэлтын дүнгүүд батадхагдаа. Советскэ Союз, Польшо болон ГДР-эй зүгhөө ФРГ-тэй баталhан договорнууд мүнөө тогтоод байhан бодото байдалда үндэhэлжэ, тэрэ тоодо Европодо тогтоhон хилэнүүдэй ойрсо хүртэшэгүй байха ёhые мэдэрнэ. Ниитэ Европын зүблөөн амжалтатайгаар ажалаа эхилээ. Энээниие зарлаhан ушар СССР болон бусад социалис оронуудай олон жэлэй туршада гаргаhан хүсэлэл оролдолгын ехэ үрэ дүнгүүдэй нэгэн болоо юм. Түс зүблөөн hаяар дүүрэжэ, урдаа табиhан зорилгонуудаа дүүргэжэ шадахаа гээд Европын арадууд найдана. Түс зүблөөн Европые бата бэхи эб найрамдалай, hайн хүршын холбоо харилсаанай мандаhан газар болохын тулада бүри бата үндэhэ hуури табиха ушартай. Европын түбтэхи зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгые хороохо тухай хэлсээн hаяхан Венэдэ эхилбэ. Энэ хэлсээн түс түбидэхи байдалые улам hуларуулха хэрэгтэ туhа болохо шадаха, болохо ёhотойшье гэжэ бидэ тоолонобди.

Европын хэдэн гүрэнүүдтэй — үни холоhоо манай гүрэнтэй холбоотой байhан Францитай, 1970 ондо договор болон хэдэн бусад шухала хэлсээнүүдые манай баталhан ФРГ-тэй, Италитай, манай хүршэ Финляндитай. Скандинавиин оронуудтай бидэнэр али алиндаа ашатай туhатай харилсаа амжалтатайгаар хүгжөөжэ байнхайбди. Мүн СССР Англи хоёрой харилсаан зарим тэды hайжаржа байна.

Америкын Холбоото Штадуудтай харилсаагаа hайжаруулха хэрэгые ехэ удха шанартай гэжэ тоолодогбди. США-дахи зарим бүлэгүүдэй үсэд нэтэрүүгээр эсэргүүсэжэ байгаашье hаань, hүүлэй хоёр жэлэй туршада Совет-Американ харилсаандахи түгшүүрил hуларха тээшээ хүгжэжэ, али алиндаа ашатай туhатай холбоо харилсаа бэелүүлхэ зам нээгдэбэ. Хэдэн шухала хамтын документнүүдтэ гар табигдаа. Тэдэнэй дундаhaa СССР болон США-гай хоорондохи харилсаанай үндэhэ hууринууд тухай гэhэн документ. ядерна дай зайсуулха тухай болзоргүй хэлсээн, стратегическэ буу зэбсэгые хизаарлаха тухай түрүүшын хэлсээнүүд илангаяа ехэ удха шанартай.

Гар табигдаhан эдэ хэлсээнүүдые бидэнэр шангаар баримталхабди, юундэб гэхэдэ, энэмнай хоёр ороной аша туhатай, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай хэрэгтэй таарaлдана гэжэ этигэнэбди. Мүн Америкэшье баталагдаhан хэлсээнүүдэй үзэг удхатай тон тааруугаар ажал ябуулгаяа эрхилхэ бэзэ гэжэ найданабди.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

...I. Эб найрамдал тухай декредhээ—...б найрамдалай программа хүрэтэр

...Агуухэ Октябрь ...змын болон эб най... ...ай үзэл бодолнуудые ...олгожо холбоод, улас... ...дын бүхы харилсаа... ...революционно хуби... ...удай болохо эхи та... ...байна.

...Ленинэй бэшэhэн, ...оной ноябриин 7-ной ...батаhан эб найрамдал ...декредэй совет засагай ...хуули байhаниинь ...атай юм. Тэрэ хуу... ...ор уг удхаараа шэ... ...алис гадаадын поли... ...үндэhэ hууринууд ...байна. Декрет им... ...дайе «хүн түрэл... ...нэ хэгдэжэ байгаа ...ехэ гэмтэ хэрэг» ...олоод (В. И. Ленин ...дай гүйсэд сугл., ...14 нюур), үнэн зүб де... ...ческа эб найрамда... ...ёhонуудые тунхагла... ...а.

...партн болон Со... ...нэй уласхоорондын ...ябуулга бүхы дэлхэйн ...эдэ айхабтар ехэ ...үзүүлээ, үзүүлжэ үр... ...өөр. Соведүүдэй ...оол эб найрамдалай ...социальна дэбжэлтын ...тэмсэлэй тугые ман... ...орон гэжэ олон ...хүнүүд тоолоно.

...дын политика тушаа ...найруулhан гол ...саг үеын шалгалта ...ые эрхим зэргээр ...Октябрьhaa хойшо ...таби гаран жэлэй ...мүнөө үеын эрхэ байдалда зохёохы ёhoор хүгжөөгдэжэ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэ, тэрэнэй абаhан эб найрамдалай программада бэелэл болоо юм. Энээн тухай съезд дээрэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И Брежнев иигэжэ онсо тэмдэглэбэ: «Империализмын ээрхэг түримхэй политикын урдаhaa Советскэ Союз эб найрамдалые эдэбхитэйгээр хамгаалха, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ политика тулгуулан табина».

Эб найрамдалай программа бэелүүлхэ үедэ уласхоорондын байдалые хубилгаха талаар түйлагдаhан ехэ амжалтанууд партиин, КПСС-эй Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй олон талын, аша үрэтэ ажал ябуулгатай таhаршагүй нягта холбоотой гэжэ бидэнэр тон ехээр сэдьхэлээ хананагаар тэмдэглэнэбди. Леонид Ильич айхабтар ехэ политическэ дүй дүршэлтэй, мүнөө үеын байдалые гүнзэгыгөөр ойлгодог, партиин хараа шугамые хэлбэришэгүй шууд баримталан бэелүүлдэг тула ленинскэ түхэлэй партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ, дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша байhанаа харуулаа. Манай партиин гадаадын политикын хараа шугамые зохёон найруулжа бэелүүлхэ хэрэгтэ Л. И. Брежневэй өөрын оруулhан хубита Ленинэй үзэл бодолнуудые, уласхоорондын харилсаанай теориие зохёохы ёhoор хэрэглэн хүгжөөhэнэй гайхамшагта үльгэр жэшээ мүн Леонид Ильич Брежневтэ «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлhэнэй түлөө» Ленинскэ шангые олгоhон ушар, тэрэниие манай оронойшье, гадаадын оронуудайшье хүн зоной hайшаалтайгаар угталга социализмын түлөө, дэлхэй дээрэ амгалан байдал тогтоолсохын тулада hайн hайхан ажал ябуулга хэhэнэйнь түлөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарьта баяр хүргэжэ, үнэн зүрхэнhөө хүндэлhэнэй тэмдэг мүн гэжэ манай парти, совет арад тоолохо ёhooроо тоолоно.

Нүхэд! Эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй ээлжээтэ, холын хараата зорилгонуудай талаар хаража үзэбэл, манай үе шатын гол революционно хүсэн бологшо дэлхэйн социализмын хүсэ шадалай, нүлөөгэй улам ехэ болохо гээшэ тон ехэ удха шанартай. Октябриин 56-дахи жэлдэ аха дүү оронууд шэнэ байдал зохёон байгуулха; социализмын уласхоорондын байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые түйлаа. Энэнь юун дээрэ харагдааб тэхэдэ, баатарлиг

Бүхы дэлхэйн түүхэдэхи шэнэ үе сагай—дэлхэйе революционно ёhoop шэнэдхэхэ, капитализмhaa социализмда орохо үе сагай эхи табиhан Агуухэ Октябрь мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулжа байгаа агуу-ехэ совет арадта алдар соло!

(Агуухэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойдо зорюулагдаhан КПСС-эй ЦК-гай уряанууд).

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВО БА АРХИТЕКТУРЫН ТАЛААР СССР-эй 1973 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол

Литература, искусство ба архитектурын талаар СССР-эй Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудые олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй дурадхалнуудые хаража үзөөд, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1973 оной Гүрэнэй шангуудые иимэ хүнүүдтэ олгохые **тогтообо;**

1. **Гончаров** Андрей Дмитриевичтэ, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша—1969—1971 онуудта В. Казинай «Агуухэ үүсхэл» гэжэ поэмэ (Б. И. Ленинэй портрет), А. Островскиин, А. Суховокобылинай, В. Достоевскиин зохёолнуудые модон дээрэ hиилэн шэмэглэhэнэй түлөө.

2. **Дулова** Вера Георгиевнада, РСФСР-эй арадай артистка — 1969—1970 онуудай, 1971—1972 онуудай концертнэ программын түлөө.

3. **Жданова** Стелла Ивановнада, сценариин автор, **Фирсова (Микоша)** Джемма Сергеевнада, режиссер—Телевидени ба радио-дамжуулгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй уран бэлигтэнэй «Экран» гэжэ нэгэдэлэй буулгаhан «Дүшэн табадахи оной үбэл ба хабар» гэhэн телевизионно документальна фильмын түлөө.

4. **Луконин** Михаил Кузьмичта, поэт — шүлэгүүдэй ба поэмэнүүдэй «Необходимость» гэжэ номой түлөө.

5. **Метченко** Алексей Ивановичта, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор — «Совет литературын түүхэhээ» гэжэ номой түлөө.

6. **Наби** Хазрида (Бабаев Наби Алекпер-оглы), поэт — «Далай үндэр дээрэhээ эхилнэ» гэжэ шүлэгүүдэй, поэмэнүүдэй номой, «Шүлэгүүд ба поэмэнүүд» гэжэ номhоо шэнэ шүлэгүүдэй түлөө.

7. **Нарлиев** Ходжакулида, режиссёр, **Иванов** Анатолий Александровичта, оператор, **Ходжаниязов** Аннамамедтэ, уран зурааша, **Аймедова** Мая-Гозельдэ, **Овезгеленов** Ходжанда, рольнуудые гүйсэдхэгшэд—«Туркменфильм» киностудида буулгагдаhан «Бэри» гэжэ уран hайханай фильмын түлөө.

8. **Пахомов** Алексей Федоровичто, СССР-эй арадай уран зурааша (haha бараhан хойнонь) — Л. Н. Толстойн «Филипок» гэжэ рассказуудай суглуулбариие, «Үзэглэлэй» хуудаhануудые шэмэглэн гоёоhоной түлөө. (Үхибүүдтэ зорюулагдаhан литература, искусствын зохёолнуудай түлөө шангууд).

9. **Перцов** Виктор Осиповичто, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор — «Маяковскиин. Ажаябадал ба зохёохы ажал» гэжэ номой түлөө.

10. **Рубаненко** Борис Рафаиловичта, РСФСР-эй ба Казахай ССР-эй габьяата архитектор, — авторска коллективэй хүтэлбэрилэгшэ, **Жагар** Олег Александровичта, **Иохелес** Евгений Львовичто, **Кутырев** Евгений Ивановичта, Башкирай АССР-эй искусствын ажал ябуулагша. **Образцов** Алексей Сергеевичтэ, **Плинер** Владимир Александровичта, **Шаронов** Юрий Александровичта — архитекторнүүд, **Шкварнков** Вячеслав Алексеевичтэ, РСФСР-эй габьяата архитектор (haha бараhан хойнонь), **Дыховичная** Нина Абрамовнада, инженер-конструктор, **Новиков** Евгений Петровичто, **Поликарпов** Станислав Петровичто, **Скегин** Исай Михайловичта, — инженер-барилгашад, — Тольятти хотын байрын шэнэ районуудай архитектурын түлөө.

11. **Савицкий** Михаил Андреевичтэ, Белоруссиин ССР-эй арадай уран зурааша — «Баатаршалгата Белорусси» гэhэн уран зурагай бүтээлнүүдэй, «Партизанай мадонна», «Витебскэ үүдэнүүд», «Поли дээрэ» гэжэ зурагуудай, Минск хотодохи Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай музей соо «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн. 1944 он» гэжэ ханада хэгдэhэн hиилэлгын түлөө.

12. **Сперанский** Сергей Борисовичта, СССР-эй арадай архитектор, авторска коллективэй хүтэлбэрилэгшэ, **Волонсевич** Валериан Степановичта, архитектор, **Каменский** Николай Валентиновичтэ, архитектор, **Струзман** Виктория Эмануиловнада, архитектор, **Израилев** Ефим Моисеевичтэ, инженер, **Сенють** Альбин Викентьевичтэ, барилгашан — Ленинград хотодо «Ленинград» гэжэ гостиницын байшангай, совет-финскэ хилэ дээрэхи тамуужанай бүлэг барилгануудай архитектурын түлөө.

13. **Тургунбаева** Мукаррамда, СССР-эй арадай артистка, балетмейстер, ансамблиин уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ, **Низамова** Рано Хашимовнада, Узбегэй ССР-эй габьяата артистка, **Романова** Валентина Николаевнада, Узбегэй ССР-эй габьяата артистка, **Шарипова** Равшана Курьязовнада, Узбегэй ССР-эй габьяата артистка—ансамблиин хатаршад, **Алиев** Бахтиер Ташкенбаевичта, ансамблиин хүгжэмэй хүтэлбэрилэгшэ, **Дадаев,** Кахрамондо, Узбегэй ССР-эй габьяата артист — солист-дойрист, **Курыш** Зинаидэ Тимофеевнада, Узбегэй ССР-гэй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, хубсаhа хунарыень бэлдэдэг уран зурааша — Узбегэй ССР-эй «Бахор» гэжэ арадай хатарай гүрэнэй габьяата ансамблиин 1971—1972 онуудай концертнэ программын түлөө.

КПСС-эй Центральна Комитедэй секретарь Л. БРЕЖНЕВ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. КОСЫГИН.

Эрдэм ба техникын талаар 1973 оной СССР-эй гүрэнэй шангуудые олгохо тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи эрдэм ба техникын талаар Ленинскэ Гүрэнэй шангуудые олгодог комитедэй зууршалгые хаража үзөөд, КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет 1978 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олон хүнүүдтэ олгохые тогтоогоо. (Шанда хүртэгшэдэй список хожом тунхаглагдаха).

Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай дээрэ Агуухэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойдо зорюулагдаhан ажалшадай жагсаал үсэглэлдэр боложо үнгэрбэ. Ажалшадай жагсаал тухай репортаж газетын гурбадахи хуудаhанда уншагты.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажалшадай жагсаалда хабаадагшад. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Нүхэр А. П. КИРИЛЕНКЫН хэһэн элидхэлэй үргэлжэл

(Эхининь 1-дэхи нюурта).

Капиталис оронуудтай, тэрэ тоодо эгээн томо оронуудтай али алиндаа ашатай туһатай харилсаагаа үргэдхэхэдөө, Советскэ Союзай хоёр гү, али хэдэн гүрэнүүдтэй холбоо харилсаатай болоходо, энэнь бусад гүрэнүүдэй аюулгүй байдал болон аша туһадань хохидол ушаруулха ёһогүй гэһэн гол гуримые хүтэлбэри болгоно. Советскэ гадаадын политикын удхые хазагайруулха гэһэн һэдэлгэнүүд, тэрэ тоодо «үлэмжэ хүсэтэ гүрэнүүдэй» хоорондо ямар нэгэн үгэсөөнэй бии байһан тухай худал хуурмаг үгэнүүд тиимэ үгэ тараагшадай уласхоорондын байдалые һайжаруулха дурагүй байһал тухайнь гэршэлнэ.

Ямаршье бүлэглэлнүүдтэ хамжаагүй гүрэнүүдэй үүргэ һүүлэй жэлнүүдтэ дэлхэй дээрэ улам ехэ боложо, эдэ оронуудай олонхидойнь политикын империализмда эсэргүү шэглэлынь улам эли боложо байнхай.

Дэлхэй дээрэхи байдалые һайжаруулха хэрэгтэ Азиин улам эдэбхитэйгээр хабаа далсажа байһандань баярламаар. Энэ түбиин ехэ гүрэнүүд бологшо Инди Пакистан хоёрой харилсаанай улам гуримшуулагдажа байһандань баяртайбди. Бангладеш гэжэ залуу гүрэнэй уласхоорондын байдал һайжарна.

Энэ жэлдэ Инди болон манай ороной хоорондохи харилсаан шэнэ ехээр хүгжэхэ байха гэжэ этигэнэбди. Бидэнэр Индитэй тогтоһон хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо үндэрөөр сэгнэдэгбди. СССР болон Афганистанай хоорондохи заншалта хани барисаан амжалтатайгаар хүгжэнэ. Бидэнэр Иран Турци хоёртой яһала һайн харилсаатайбди. Эдэ оронуудтай саашадаашье харилсаагаа хүгжөөхөөр бэлэмди. Һайн хүршын харилсаа Японтой хүгжөөхэ талаар зарим тэды амжалта түйлагдаа. Бидэнэр энэ харилсаагаа улам хүгжөөн гүнзэгырүүлхэ гэжэ оролдожо, энэ талаар бидэнһээ дулдыдаха бүхы юумые хэхээр бэлэмди.

Политическэ түгшүүрилые һуларуулга ондо ондоо социальна байгуулалтатай оронуудай хоорондо али алиндаа ашатай туһатай экономическа болон научно-техническэ холбоо харилсаае үргэдхэхэ хэрэгтэ ехэ туһа болоно гэжэ тэмдэглэмээр. Иимэ харилсаан улам үргэдэжэ, саашадаа тэрэ хадаа гүрэнүүдэй хоорондохи амгалан харилсаанай ехэ удхатай материальна нүхэсэл болоомоор байна.

Дэлхэй дээрэ боложо байгаа һайн хубилалтануудые мүнхэ шэнжэтэй болгохо гэжэ КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1973 он) Пленумэй табиһан зорилгые бэелүүлхэ һайн эрхэ байдал тогтожо байна гэжэ эдэ бүгэдэһээ харагдана.

Энэ талаар Советскэ Союзай зүгһөө ямар тодорхой хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэжэ байһан тухай октябриин 26-да Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ хэлэһэн удха түгэс, оюун хурса үгэ соогоо нүхэр Л. И. Брежнев дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна. Энэ үгэ мүнөө үеын уласхоорондын байдалай өөрсэ зүйлнүүдые гүнзэгыгөөр ойлгоходомнай туһа боложо, һайн һайхан тэмсэлдэмнай зориг бадаруулагша хүсэн боложо, этигэл найдабари, баяр омогорхол түрүүлнэ гэжэ дэлхэйн түрүү олониитын түлөөлэгшэд онсолон тэмдэглэнэ. Конгрессто хабаадагшадай мэдүүлһэнэй ёһоор, Л. И. Брежневэй үгэнь хүн түрэлтэнэй ухаан бодолдо һайн һайханаар, найдалтайгаар хандаһан ябадал болоно, энхэ амгалан байдал, арадуудай аюулгүйе хамгаалхын тулада эдэбхитэй ябуулганuудта зоригжуулна.

143 ороной делегадуудай хабаадаһан үнгэрэгшэ Конгресс эб найрамдалай түлөө олониитын хүдэлөөнүүдэй бүхы түүхэдэ эгээл үргэн түлөөлэлтэтэй хуралдаан болоһон байна. Тэрэнние уласхоорондыншье, национальнашье хэдэн зуун эмхинүүд, партинууд болон бүлэгүүд бэлэдхэжэ зарлаа юм. Тэрэ хуралдаан дэлхэйн арадуудай түрүүшын Генеральна Ассамблей гэжэ нэрлэгдэхэ ёһоороо нэрлэгдээ. Бүмбэрсэг дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй улам эдэбхитэй боложо, тэдэнэй хоорондоо үгэсэ улам һайнаар ойлголсодог боложо байһые энэ суглаан сэдьхэл хүдэлгэмэ элеэр харуулһан байна. Арадууд болон гүрэнүүдтэ Конгрессэй хэһэн дулэтэ Уряа, тэрэнэй абаһан документнүүд империалис зохилгодо, уласхоорондын харилсаанда хүсэрхэхэ ябадалда эсэргүүсэн, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй улам эмхитэйгээр, шиидэнгеэр тэмсэхээр бэлэн байһан тухайнь, общестын ажабайдалһаа дайн сэрэгые зайсуулхын түлөө оролдохоор бэлэн байһан тухайнь гэршэлбэ. Хүн түрэлтэнэй аша туһын, хүсэлэл найдалнуудай түлөө тэмсэлдэ манай ороной дүүргэжэ байгаа үүргые дэлхэйн олониитын үндэрөөр сэгнэжэ байһые Конгресс үшөө дахин харуулаа.

Иимэ нэрэ хүндэтэй Конгрессэй Москвада болоһон ушар айхабтар гүнзэгы удхатай байха юм. Москва эб найрамдалай болон социальна үнэн зүб ябуулгын түлөө тэмсэлшэдые нэгэдүүлэгшэ һүр һүлдэ үни болонхой ха юм. Арад зондо алба хэхэ хэрэгтэ ами наһаяа зорюулһан бүхы хүнүүд, энэрхы сэдьхэлээр, дэбжэлтэ хүгжэлтын һайхан зорилгонуудаар ажал ябуулгаяа шэмэглэһэн бүхы хүнүүд Москвадэ, герой-городто, социализмын түрүүшын ороной ниислэлдэ сэдьхэл зүрхэеэ этигэл найдабаритайгаар, хүндэтэйгөөр хандуулна.

Нүхэд! Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха гээшэ ямаршье һаад тойбогүй, сэхэ залан ябадал бэшэ юм. Хархис бүлэгүүдэй зэрлэг түримхэй политика ябуулжа байһан ушарһаа дэлхэйн зарим хубинуудта аюулта шахардуу байдалай гуламтанууд үшөөл һүнөөгүй байһаар, тэрэнһээ байтагай дайн сэрэгшье болоно. Араб газарнуудые убайгүйгөөр эзэмдэһэн Израилиин зэрлэг түримхэйшэдэй гэмээр үнгэрэгшэ һарада Дүтын Зүүн зүгтэ дайнай дүлэн дахин соробхилбо.

Израилиин эзэмдэн абаһан бүхы газар нютагуудые сүлөөлһэнэй, Палестиныи араб арадай хуулита эрхэнүүдые хангаһанай үндэһөөр лэ Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдал түйлажа болохо юм гэжэ бидэ эдэ жэлнүүдтэ олон дахин хэлэһэн, мүнөөшье тиигэжэ онсолон тэмдэглэнэбди. Дэлхэйн энэ хубида болоһон ушар хэрэгүүд, илангаяа һүүлэй ушар хэрэгүүд энэ манай баримталдаг һанамжын зүб зүйтэй байһые буруушаахын аргагүйгөөр гэршэлнэ.

Мүнөө Дүтын Зүүн зүгтэ болоһон ээлжээтэ дайнай һүүлээр Израилиин хүтэлбэрилэгшэдшье, тэдэнние дэмжэгшэдшье энээнние одоол ойлгохо ёһотой. Тиигээл һаань, ганса тиигээл һаань, энэ асуудалые бодотоор шиидхэхэ зам нээгдэхэ.

Булимтаргадаһан газар дайдаяа сүлөөлхөөр араб оронуудай эрид шиидэнги байһыень ушар хэрэгүүд харуулаа. Энэнь араб оронуудай урданайхида орходоо улам нягтаар нэгэдэнги байһан ушар дээрэ, мүн араб арминуудай дэйшалхы шанарай нилээд һайжарһан ушар баримта дээрэ харагдаба.

Манай орон зэрлэг түримхэй ябуулгада эсэргүү, арадуудай бэеэ даанхай байдалай, бодото эрхэнүүдэйнгээ түлөө тэмсэлтэй хододоо һаналаа нэгэдэнги байдаг. Тиимэһээ Израилиин добтолгодо ортоһон араб гүрэнүүдтэ шухала хэрэгтэй туһаламжа үзүүлээшье, саашадаашье үзүүлхэ ха юм. Советскэ Союз хани барисаата араб гүрэнүүдтэй нэгэн һаналаар, холбоо барисаатайгаар ябуулгаяа эрхилхэ зуураа дайн сэрэгые түргөөр болюулха, хёмороо зүрилдөөе гуримшуулха ябадалда зорюулагдаһан дипломатическа хэрэгүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Мүнөө үедэ Египедэй болон Израилиин түлөөлэгшэд октябриин 22-то байһан байдалые һэргээхэ тухай асуудалаар ООН-ой түлөөлэгшын хажууда уулзажа байна. Тиимэһээ ООН-ой Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэреэр буудалдаанай зогсоогдохо үедэ эзэлээд байһан газарнуудтань Израилиин сэрэгшэдые бусааха гэжэ эндэхи хёмороото байдалые гуримшуулха хойшолуулагдашагүй түрүүшын алхам болохо ёһотой. Израиль Аюулгүйн Соведэй энэшье шиидхэбэрине бүдүүлигээр, хорото мухайгаар эбдэжэ, сэрэгэй ябуулга үргэлжэлүүлһээр байгаа. Хэрбээ үнэн сэхэ руунь хэлэхэ болоо һаа, ганса энээнэйнь тула иимэ ушарнуудта ООН-ой уставаар хараалагдаһан эгээн хатуу хэмжээнүүдые тэрээндэ абахаар байна.

Ушар иимэһээ хёмороото байдалые тон һайнаар политическэ талаарнь гуримшуулжа эхилхын тула октябриин 22-то буудалдаанай зогсоогдохо үедэ эзэлээд байһан газартань Израилиин сэрэгшэдые түбхын түрүүндэ бусааха хэрэгтэй. Иимэ ябадал Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүдтэ үндэһэлэнхэй. Эдэ үнэн зүб шиидхэбэринүүдые бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд дэмжэнэ юм.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал айхабтар орёо хэсүү гэжэ тэмдэглэбэшье, дэлхэйн энэ хубидахи байдалые үнэн зүбөөр, удаан сагаар гуримшуулха ёһотой һайн эрхэ нүхэсэл мүнөөнэйхидэл хэзээшье урдань байгаагүй юм гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Энэ ушарташье, мүн үнэн зүб эб найрамдалай үндэһэ һуури бэхижүүлхэ тухай, эрхэ сүлөө болон национальна бэеэ даанхай байдал тухай асуудалай гарахада, хододоо Соведүүдэй орон өөрынгөө гэртэ, газар дээрээ эзэн байха нангин эрхээ империалис добтолгоһоо хамгаалжа байгаа арадуудай талада байһан, шэнэ, эрхим һайн ажабайдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудтай хамта байһан, байхашье юм.

Социализмын ут шанарһаа дулдыдан гарадаг совет гадаадын политика үнэхөөрөө эб найрамдалые хүсэдэг политика юм. Гэхэтэй хамта, империализмын хархис шанарые буруу сэгнэхэ ябадал тэрээндэ огто байхагүй. Нүлөө ехэтэ хархис бүлэгүүд эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын шунахай дайсад, буу зэбсэг галзуу түргэнөөр бүтээхэ ябадалһаа олон миллиард олзо оруулжа байгаа буу зэбсэгэй фабрикантнууд түүхын ябадалые гэдэргэнь харуулха, уласхоорондын түгшүүрилые шангадхаха гэжэ элдэб эсээр оролдоно. Ушар тиимэһээ бидэнэр оронойнгоо бэеэ хамгаалха шадалые гүйсэд һайн байлгахын түлөө, манай габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бэхижүүлхын түлөө саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр оролдохобди. Совет сэрэгшэд арад зонтоёо нэгэн ажабайдалтай, мүн ленинскэ партиин хэрэгтэ хизаарлашагүй үнэн сэхэ юм. Октябриин агууехэ түйлалтануудые, коммунизм байгуулагшадай амгалан ажалые найдамтайгаар хамгаалагша баатар Совет Армида алдар соло!

«Хүйтэн дайнай» тала баримталагшадай можодо Хитадай хүтэлбэрилэгшэд ороод байна гэжэ дэлхэйдэхи байдалые һайжаруулгада эсэргүүсэгшэд тухай хэлэхэдээ, дурдангүй гарахын аргагүй. Пекинэй мүнөөнэй политикань — зэрлэг түримхэй политика мүн. Эгээн хархис этэгээдүүдтэй һанал нэгэтэй боложо, тэдэнэр уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха ябадалые буруутуулха зэбсэг болоод, дэлхэйн социализмын болон национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү тэмсэнэ. Энээнние КПК-гай X съезд болон тэрэнэй удаа Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн ябуулганууд үшөө дахин гэршэлээ. Илангаяа Дүтын Зүүн зүгтэ болоһон дайнтай, Чилидэ болоһон революцида харша урбалтатай дашарамдуулан, тэдэнэй хэһэн ябуулганууд тэрэнние илангала тодоор гэршэлһэн байна.

Совет-Хитадай гүрэн хоорондын харилсаае гуримшуулха зорилгоор манай талаһаа хэдэн олон дахин үүсхэлэй гаргагдажа байбашье, КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд Советскэ Союзые үзэн ядалга хүн зоной дунда мэхэ гохын хүсөөр түрүүлхэ гэжэ урданайхидаал оролдоно, СССР-ые убайгүй муухайгаар хардана, гүрдэнэ, «хойто зүгһөө аюул ушаржа байна» гэһэн хэбэртэйгээр, Советскэ Союз Хитадые «гансаардуулха» зорилготой гэхэ мэтээр хашхаралдана. Тиимэһээ манай Эхэ орондо болон социализмын бусад оронуудта эсэргүү дайсан харша энэ ябуулгын болюулагдаал һаань, Совет-Хитад харилсаанай һайжаржа эхилхэ байһаниинь элитэ.

Нүхэд! Мүнөө дэлхэйн байдалда, дэлхэйе социальна талаар шэнэлхэ хэрэгтэ боложо байгаа хубилалтануудта капиталис оронуудтахи коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн нилээд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Аха дүү партинуудай нэгэн ниитэ ябуулгын ашаар тэдэнэй 1969 ондо болоһон зүблөөн дээрэ абаһан политическэ программа нилээд ехэ хубидаа дүүргэгдээ. Марксизм-ленинизмын агууехэ гол ёһонуудта түшэглэлгэ, пролетарска интернационализмын найдамтай хүсэнүүд бологшо хамтын зохёохы ухаан болон тааруу ябуулгануудые эрхим һайнаар хэрэглэлгэ уласхоорондын хүгжэлтын шэнэ шатада гараһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ ябадалдань коммунистнуудта туһалха байна.

Революционно хүсэнүүдэй амжалтануудынь арсашагүй. Гэбэшье Чилидэ болоһон гашуудалта ушар хэрэгүүд һэргэг байхые эринэ. Империализм болон хархис хүсэнүүд зохид һамбаан болоол һаань, добтолголо оролхоор бэлэн байна. Чилидэ тэдэнэр саг зуура оройлбо. Гадаадын хархис хүсэнүүдээр дэмжэгдэһэн фашис сэрэгшэд демократическа эрхэ сүлөөнүүдые болон ажалшадай социальна түйлалтануудые усадхаа. Аяар хоёр һара шахуу орон дотор шуһата хюдалга болоно. Олон мянган патриодууд алуулаа, хэдэн мянган хүн түрмэдэ хаагдаа, тиигээд элдэб эсээр тамалагдажа, доромжологдожо байна. Президент Сальвадор Альенде тушаалдаа унаа. Манай дайшалхы нүхэр, Чилиин коммунистнуудай шалгагдамал хүтэлбэрилэгшэ, манай эгэ зал соо нэгэнтэбэнэ амаршалһан Луис Корваланда үхэлэй аюул тохёолдоод байна.

«Луис Корваланда — эрхэ сүлөө!» гэжэ бидэнэр бүхы дэлхэйн түрүү хүнүүдтэй хамта эрид шууд эринэбди. Манай парти, бүхы совет арад Чилиин арадтай, коммунистнуудтай, социалистнуудтай, Чилиин патриодуудтай аха дүүгэй ёһоор, халуунаар һаналаа нэгэдэнги байһанаа харуулна. Арад зоной уур сухалһаа алуургшад зайсахагүй гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Эрхэ сүлөөгэй, демократиин хэрэг үгы болохогүй, тэрэ заатагүй илан мандаха!

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй энэ тэрэ хубидань элдэб ушар хэрэгүүдэй тохёолдобошье, ушарнууд Агуухэ Октябриин социалис революциин гаргаһан гол замһаа хүн түрэлтэнэй ябадалые хадуурууулжа шадахагүй. Октябриин үзэл бодолнуудые, гүрэнүүд болон арадуудай хоорондын харилсаан тушаа тэрэнэй тунхаглаһан гол ёһонуудые улам олон гүрэнүүд мэдэржэ, тэдэ улам ехэ хүсэтэй политическэ нүхэсэл боложо байнхай.

Бидэнэр саашадаашье шалгагдамал ленинскэ хараа шугамаар урагшаа дабшахабди! Эб найрамдалай программын һанал бодолнууд илан мандаг лэ!

II. Экономикые нугархай түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ манай Эхэ ороной түгэс хүсэнэй үндэһэн мүн

Нүхэд! Совет общестын урдаа табижа байгаа бүхы зорилгонуудые, жэшээнь, арад зоной ажана байдал һайжаруулха гү, али эб найрамдал бэхижүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ гү, али түбхын түрүүндэ үльгэр жэшээгэй хүсөөр дэлхэйн революционно ябадалда нүлөөлхэ зорилгонуудые шиидхэлгэ ажахын байгуулалтада манай түйлаһан амжалтануудһаа айхабтар ехээр дулдыдадаг байна. Заводуудай цехтэ гү, али барилгын талмай дээрэ, колхозой таряаланда гү, али шэнжэлэлгын лабораторинуудта үдэр бүри хэжэ байһан ажалайнгаа түүхэтэ ехэ үүргэтэй байһыень хүнүүдэй ойлгодог ябадал Советскэ Союзай ажалшадта зориг бадаруулагша түгэс хүсэн болоно.

Шэнэ общество байгуулха хэрэг хүтэлбэрилхэдээ, Коммунис парти Ленинэй үг заабарине хэлбэришэгүйгөөр баримтална: «Совет засагай бүхы ажахын политикые тодорхойлжо байһан гол шухала зүйл гэжэ ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые али болохоор дээшэлүүлхэ». (В. И. Ленин. Зохёолнуудай гүйсэд сугл., т. 38, 433 нюур). Манай арадай ажахын саг үргэлжэ урагшаа дабшажа байһан ушар, айхабтар хүсэтэй үйлэдбэриин баазатай, эрхим научно-техническэ арга боломжотой хүгжэнги социализмын экономикые байгуулһан ушар энэ политикын бодото үрэ дүнгынь мүн. Иимэ ажахымнай шэнэ ехэ, орёо социально-экономическа зорилгонуудые шиидхэхэ арга боломжо олгоно.

Совет арад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө шэн габьяата тэмсэлэй ершон байдалда мүнөө Октябриин ойн баярые угтажа байна. Олон гайхамшагта үүсхэлнүүдээр тэмдэглэгдэһэн 1973 он хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай арадай интеллигенциин элитэ ехэ ажалай түйлалтануудай он гэжэ юһэдэхи табан жэлэй түүхэдэ орохо юм.

Партиин уряалда харюу болгон, бүхэсоюзна социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ, түсэбтэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэхын түлөө, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө үнэхөөрөөл бүгэдэ арадай хүдэлөөн дэлгэрээ. Шэнэ түйлалтанууд тухай, хото хүдөөгэй ажалшадай баатаршалганууд тухай оромнай үдэр бүхэндэ дуулана. Өөһэдынгөө түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэһэн олон мянган үйлэдбэришэд, ерээдүй түсэбөө бэелүүлэн хүдэлжэ байгшад Советскэ Союзай орден, медальнуудаар, «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн бүхэсоюзна тэмдэгээр шагнагданхай.

Табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэл арадай ажахын бүхы һалбаринуудта үнэхөөрөөл габшагай ажалай жэл болоо!

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд үндэр ехэ үрэ дүн түйлаа. Бүхы министерствэнүүд болон союзна республиканууд юһэн һарынгаа түсэб дүүргээ. Нэмэжэ, түсэбһөө гадуур 6 миллиард гаран түхэригэй продукци бүтээн гаргагдаа. Промышленна үйлэдбэри нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 7,4 процентээр ехэ болобо. Харин жэлэй даабари 5,8 процент байһан юм. Энэ дурсагдаһан ургалтын табанай дүрбэн хубинь ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ашаар түйлагдаһаниинь шухала байна. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадагшадай улам дэлгэрэжэ байгаа эмхидхэл болон зохёохы ёһоной дэбжэлтэнь иимэ ехэ амжалтада хүргэхэ байнал!

Даб дээрэ абтаһан баримтануудай ёһоор, энэ жэлдэ 915 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэхэ, багсаахада 420 миллион тонно нефть олзоборилогдон абтаха, 131 миллион тонно булад хайлуулагдаха, 72 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаха байна. Манай экономикын үндэһэ һуури болохо хүндэ индустриһаа гадна, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность хэлбэришэгүй хүгжэхэ юм. Арадай үргэн хэрэглэмжын 130 миллиард шахуу түхэригэй эд бараан үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаха.

Эдэ тоо, баримтанууд горитой ажал хэрэгэй хэгдэһые элирхэйлэн харуулна. Эдэнэй үргэн ехэ байһые бүри хүсэдөөр мэдэрхын тула энэ жэлдэ үйлэдбэрилэгдэхэ продукциин хэмжээе дайнай урда тээхи үеын манай промышленность. 1940 оной промышленность 15 жэлэй турша соо гаргаха байгаа гэжэ тэмдэглэхэдэ үлүү болохогүй. Үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлэй энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, энэ түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэй турша соо промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 1,5 дахин дээшэлхэ, национальна олзо доход багсаахада 1,4 дахин ургаха байна.

Манай промышленностьда горитой үндэһэн хубилалтануудай боложо байһыень тэмдэглэмээр. Тэрэнэй байгууламжа, үйлэдбэриин технологи ба эмхидхэл һайжарна, бүри олон мүнөөнэй машинанууд, түхеэрэлгэнүүд, приборнууд, материалнууд бүтээн гаргагдадаг болоно. Түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо эрдэм наукын ба үйлэдбэриин нүхэсэлэй ашаар 9 мянга гаран шэнэ зүйлэй продукци гаргагдадаг болоо, 3 мянга гаран технологическа түрүү арга олон үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Үнгэрһэн бүхы табан жэлэйхидэ орходоо, энэмнай һурагтүй ехэ.

Капитальна барилгын хэмжээнһээ экономикын хүгжэлтын гол түлэб дулдыдадаг байһаниинь мэдээжэ. Үргэн далайсынгаа талаар, энээндэ һомологдоһон мүнгэ зөөриин хэмжээгээр Советскэ Союз бусад оронуудһаа булюу байна. Энэ жэлдэ 90 миллиардһаа үлүү түхэригэй гол фонд ашаглалтада тушаагдаха юм. Манай орон — асари ехэ барилгын талмай мүн. Үдэр бүри промышленна нэгэ ехэ предприяти ашаглалгада үгтэдэг, 6 мянга гаран байратай байшан гэрнүүд, соёлой-гэр һуудалай хэдэн зуугаад барилга бодхоогдодог байна.

Тиимэшье үни бэшэ — оройдоол 10 жэлэй урда тээхитэй сасуулхада, мүнөөнэй промышленна шэнэ барилганууд агрегадуудайнгаа хүсөөр, технологиин хэмжээгээр, оньһожоруулагдаһанай талаар тад ондоо шэнэ барилганууд болоно. Европодо томо ехэ Могилевскэ синтетическэ утаһанай заводые, Невинномысска ба Черкасска химическэ комбинадуудтахи минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха хүсэтэ бүлэг барилгануудые, Кама мүрэн дээрэ баригдажа байһан автомобилиин мантан ехэ завод, Кривой Рогто баригдажа байһан 5 мянган кубическа метр хэмжээнтэй өөрсэ шухаг доменно пэшэнгые дурдажа болоно. Манайда иимэрхүү жэшээнүүд олон

Түсэбтэ табан жэлэй гол зорилго бэелүүлэн, улад зондо шухала хэрэгтэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргадаг фабрика, заводуудые баригада манай гүрэн түйлай ехэ мүнгэ һомолно. Имагтал энэ жэлдэ хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин 700 гаран ехэ предприяти, цех ашаглалгада оруулагдаха байна.

Мүнөөдэр, маша ехэ һайндэртэ, манай баатарлиг хүдэлмэришэн ангиие, үйлэдбэриин түрүүшүүлые, новаторнуудые, эрдэмтэдые, конструкторнуудые, инженернүүдые, техникүүдые, промышленностиин ба барилгын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые ёһолон хүндэлнэбди! Шэн габьяата ажалайнь түлөө — эдэнэртэ бүгэдэ арадай талархал, баяр баясхалан!

Хүдөө ажахын ажалшад гайхамшаг үрэ дүнгүүдые түйлажа, Октябриин ойн баярые угтаба. Эсэгэ ороной таряан ажалай түүхэдэ ороохо тарянай эгээл үндэр баян ургаса — 215 миллион тонно таряан хуряагдаа. Ороохо таряа гүрэндэ худалдаха арадай ажахын түсэбөө, абаһан уялгануудаа бүхы союзна республиканууд дүүргээ. Урдань түйлагдаагүй ехэ ороохо таряан Эхэ ороной амбаарта хаагдаһан байна.

3 миллиардһаа үлүү пүүд таряа гүрэндэ худалдаһан Россиин Федерациин нуга таряалангуудай ажалшад энэ талаар эгээн ехэ туһа нэмэри хээ. Украинын, Казахстанай таряашад үндэр баян ургаса хурлаба. Эдэ республиканууд түс тустаа 1 миллиардһаа үлүү пүүд таряа гүрэнэй амбаарта хаагаа.

Энэ жэлдэ ороохо тарянай үндэр баян ургаса абахын түлөө агууехэ тэмсэлдэ бүхы арад хабаадаһан байна. Промышленностиин хүдэлмэришэд, Совет Армиин сэрэгшэд, Ленинскэ комсомолой түлөөлэгшэд, студентнэр, хото городуудта ажаһуудаг олон мянгаад хүнүүд, эрэшүүл, эхэнэрнүүд колхознигуудтай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта энэ тэмсэлдэ хабаадаһан байна. Олохон ушарта сагай хүндэ хүшэр уларилда бүхы хүнүүдэй шэн габьяата ажалай, эдэбхи үүсхэлэй, мэргэжэл шадабариин, нэгэ нэгэндээ туһалһанай ашаар иимэ ехэ амжалта түйлагдаа бшуу.

Нэн түрүүн Дунда Азиин республиканудай, Казахстанай таряашад уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Урдань түйлагдаагүй ехэ ургаса хуряажа, 7,5 миллионһоо дээшэ тонно хлопок гүрэндэ худалдагдаха. Энээнэй 5 миллион шахуу тонныень Узбекистанай колхоз, совхозууд хуряагаа.

Урда урдын жэлнүүдэйхидэ орходоо, һурагтүй ехэ хартаабха, овощ, саахарай свёкло, наран сэсэг хуряагдаа.

Фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд һайнаар ажаллаа. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын орёо хүшэр байгаашье һаань, эдэнэр үхэр малаа ба шубуудаа гарзалуулангүй, тоо толгойень олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлһэн байна. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Байгша он колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, механизаторнуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй ба транспортна эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй гайхамшагта түйлалтануудай жэл болоно гэжэ хэлэхэ бүхы үндэһэ баримта бидэндэ бии. Ажалай агууехэ баатаршалгын түлөө эдэнэртэ бүгэдэ арадай нэрэ хүндэ, алдар соло!

Хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүд тухай хэлэхэдээ, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар, илангаяа тэрэнэй материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхэ талаар ехэ хэмжээнүүдые хараалһан КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй айхабтар ехэ удха шанар тухай дурдангүй байжа болохогүй. Парти, правительство эдэ хэмжээнүүдые шууд сэхээр бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Тиихэдээ манай партиин Центральна Комитет, тэрэнэй Политбюро, нүхэр Л. И. Брежнев өөрөө холын хараа бодолтой, хүсэлэл оролдолго ехэтэй байһанаа харуулна.

Манай бүхы амжалта түйлалтанууд — совет арадай баатаршалгата ажалай, КПСС-эй Центральна Комитедэй, Совет правительствын, партийна, совет, профсоюзай ба комсомолой бүхы организацинуудай олон янзын эмхидхэлэй ажал ябуулгын үрэ дүн мүн. Зохёон байгуулхы асари ехэ хүдэлмэри дээрэ минии ажалай хубита бии гэжэ совет хүн бүхэн хаанашье хүдэлжэ байгаа һаа, омогорхол баяртайгаар мэдэрдэг гээшэ. Энэл даа — социализмын булюу байлга, хүсэн, Октябриин хүсэн!

Нүхэдүүд! Экономико хүгжөөлгэдэ айхабтар ехэ амжалтануудые түйлаад байгаашье һаа, бии байгаа бэрхэшээл түбэгүүдые, шиидхэгдээгүй асуудалнуудые ехэ һайндэртөөшье дурдан, хэлэнгүй гаража шадахагүйбди. Түрүүшүүлэй түйлалтануудаар оромнай омогорхохо ёһоороол омогорхоно. Гэбэшье гээгдэжэ ябагшадай һула муу хэрэгые хаахын тула эдэнэй хүсэлэл оролдолгын нилээд ехэ хубинь зорюулагдадаг байна. Манайда гээгдэжэ ябагшадай үшөөл олон байһаниинь халагламаар. Мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө бүри һайнаар ажалланабди гэжэ сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэбди. Гэхэ зуура, ажабайдал, ороной үмэнэ оршоһон зорилгонууд бүри ехэ юумэ хэхые эринэ. Ажахын бүхы хүдэлмэриие манай общестын эрилтэнүүдтэ, мүн улам ургажа байгаа арга боломжонуудта харюусаһан шэнэ, үндэр ехэ хэмжээндэ гаргаха гэһэн XXIV съездын заабарине бүрин дүүргээгүй байнабди.

1974 оной — түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын урда тээхи жэлэй гарахаяа байхада энээн тухай һанажа үзэхэ гээшэ илангаяа шухала. Партиин XXIV съездын Директивэнүүдые дүүргэлгэдэ ерэхэ жэлдэ шэнэ ехэ алхам хэгдэхэ ёһотой. Арадай ажахын ерэхэ жэлэй түсэбэй проект һаяар СССР-эй Верховно Соведэй хараамжада табигдаха. Энэ түсэб бодото дээрэнь бэелүүлхын тула арадай ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдһөө ехэ хүсэлэл оролдолго, мэргэжэл шадабари эринэ.

Экономикын бүхы һалбаринуудта хүдэлмэриин хэмжээе саашадань һайжаруулхын тула дүүрэжэ байгаа жэлдэ муу бэшэ үндэлэ һуури табигдаа. Совет, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, манай ороной бүхы ажалшад түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхын, социалис мүрысөөнэй шэнэ арга онолнуудые хэрэглэхын түлөө тэмсэлэй яһала ехэ дүршэл шадабаритай болонхой. Энэ дүй дүршэлдөө түшэглэн, мүнөө бидэ ажалшадай коллективүүдтэ эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэрее улам шангадхаха, 1974 ондо бэелүүлхэ угтамжын түсэбүүдые абаха, социалис мүрысөөндэ бүри үндэр ехэ хараа түсэбүүдые тодорхойлхо талаар эдэнэй эдэбхи үүсхэлые али болохоор дэмжэхэ зэргэтэйбди.

Байһан дүй дүршэлөө хүгжөөжэ, баяжуулжа, бидэнэр ерэхэ жэлдэ түсэбтэ даабаринуудаа горитойхоноор үлүүлэн дүүргээд, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр гаража шадаха байһамнай дамжаггүй.

Саашадаа хүдэлхэдөө, бидэнэр экономико хүгжөөлгын шухала асуудалнуудые саг үргэлжын анхарал доро байлгаха ёһотой болонобди. Мүнөө үйлэдбэриин эгээн шухала үрэ дүнгүүдые түсэбэй ёһоор, удаа дараалан һайжаруулха хэрэг онсо шухала болоно. Энэ хадаа, нэн түрүүн, ажалай бүтээсэдэ, техническэ хэмжээндэ, продукциин шанарта, машина болон түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада, түүхэй эд болон материалнуудые хэрэглэлгэдэ хабаатай юм. Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлжэ, экономическа ургалтые бүри ехээр түйлаха шухала. Энэ ушар хадаа предприяти бүхэнэй, нэгэдэл, һалбари бүхэнэй, мүн бүхы арадай ажахын хүдэлмэриин гол удхые, үрэ дүнгүүдыень бүри ехээр тодорхойлжо байха зэргэтэй.

Манай үе сагта, научно-техническэ революциин үедэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гол зэбсэг наука болон техникын тон шэнэ түйлалтануудые түргөөр, үргэнөөр ашаглаха ябадал болоно. Ажалай энэ һалбарида бидэнэр мэдээжэ амжалта түйлаабди. Зүгөөр гол юумэмнай үшөөл хэгдээгүй байһаар. Научно-шэнжэлэлгын институдуудай, конструкторска бюронуудай, завод болон фабрикануудай, совхоз болон колхозуудай коллективүүдэй эдэбхи эрмэлзэлэй научно-техническэ болон үйлэдбэриин шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ зорюулагданхай байхын тула, лабораторинуудта, институдуудта мүндэлһэн шэнэ юумэндэ, новаторнуудай болон ухаалан зохёогшодой бүтээһэн шэнэ юумэндэ үргэн харгы нээлгэтэй байхын тула үшөөл ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Шэнэ техникые түргөөр нэбтэрүүлхэ ябадал манай ажахын бүхы кадр-

нуудай, бүхы ор-
ганизацинуудай
гүй хуули болохо

Һүүлэй үедэ
барилгада хэрэг
һайжараа. Зүгөөр
ажахын шухала
риин хүдэлмэриин
хэмжээе дээш
холбоотой томо
дые шиидхэлгын
лэ алхам болон
болзор хороохын
рэнэй үнэ сэнгые
руулхын, проект
рилгын хүдэл
шанар дээшэлү
лэдбэриин хүсэнү
гые гэр байра,
ажаһуудалай пре
лон эмхи зурга
рилгануудтай
дүүргэжэ, ашаг
хын түлөө бүри
гээр тэмсэхэ хэр

Хүдэлжэ байһан
тинуудые техниче
шэнэдхэн заһа
ашаар үйлэдбэри
дые ехэ болгохо
онсо анхарал хан
ёһотой. Энэ хадаа
рилгатай сасуу
алмалта гаргажа
ушар Московско, Л
ска, Свердловско,
болон бусад хэдэ
ластьнуудай түрү
приятинуудай ажа
шэлөөр үнэмшэстэй
талагдаа.

Ниитын баялиг
ашаглаха, арадай
байгуулагдаһан бү
мэндэ гамтайгаар
гэхэ мэтэ иимэ то
хэрэг тушаа хэлэхэ
Энэ ушар хадаа ху
шэн бүхэнэй, колл
хэнэй зүгһөө арад
лигта эзэн ёһоор
байһанһаа дулды
ойлгосотой. Октябр
тын һүүлээрхи
үдэрнүүдтэ «Арад
гэһэн хандалга соо
Ленин иигэжэ бэ
«Газараа, таряга
кануудаа, зэр зэм
продуктнуудаа, тра
нюдэнэй сэсэгы мэт
нагты, арьбадхагты
эдэ бүгэдэ бүхыдөө
бүгэдэ арадай баял
(В. И. Ленин. Зох
бүхы суглуулбари
67-дохи хуудаһан
энэ захяа мүнөөшье
дөө байһаар.

Манай экономик
үрэ ехэтэй байх
тэмсэлэй зэбсэгүүд
һаа ажахыгаа эрхил
аргануудые саашад
жаруулха хэрэгэй ү
нар бүри ехэ бол
зорилго олон ондо
тэй юм. Түсэблэлт
жаруулха, хүтэлбэ
хидхэл һайжаруулха
бэриин экономическ
шуулга һайжаруул
мэтэ болоно. Мүн
дай мэргэжэл дээш
тэдэнэй эдэбхи үүс
жөөхэ, ажаллаа ү
гөөр хандаха ябад
зорилгын таһаршаг
биинь болодог.

Нүхэдүүд! Парти
бодолнууд, манай бү
бүүд арадай аша
гүнзэгыгөөр холб
тааруу байһан хад
зүб юм. Олон ар
нүүдэй туршада,
суг хамтын, түсэбэ
эмхидхэгдэһэн аж
хүнүүдые нэгэн адл
арадай ажалай к
болгон жагсаагаа. Ин
лектив дотор бүгэд
жалта — хүн бүхэ
жалта, харин хүн
амжалта — бүгэдын
та болодог юм. Н
экономическа полит
бол манай социалис
ороной — Агуухэ Ок
Эхэ ороной удэрһэ
бүри хүсэтэй, гоё
боложо байха х
шэглүүлэгдэнхэй, гэж
хүнүүд өөһэдынгөө
дээрэһээ батаар
юм.

III. Общество—хүндэ, хүн—обществод

Нүхэдүүд! Октябриин революци болбол арадай революци, арадай аша туһада хэгдэһэн революци мүн байгаа. Тэрэ хадаа мүлжэгшэдөөр үеһөө үедэ мүлжүүлэгдэжэ байһан эгээн үргэн олониитэ ажалшадай аша туһада ниитын байдалые шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ зорюулагдаһан түүхэдэ түрүүшын илалта түгэс революци болоо һэн.

Энэ хадаа хуушан байгуулалтые унагааха үедэшье, мүн тэрэнэй һүүлээрхи шатануудта шэнэ общество байгуулгын үедэшье гол хүсэнүүдэйнгээ талаар арадай революци байһан юм. Шиидхэгдэжэ байһан зорилгонуудай шэнжэнь, ехэ хэмжээнь, орёо байһан ушарынь олониитын зүгһөө түүхын удха шанартай үүсхэл гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр гаргаха, олон миллион хүнүүдэй зүгһөө ажалай, политическэ эдэбхи үүсхэл гаргаха эрилтэ табяа һэн. Иимэ эдэбхи үүсхэлдэ үргэн харгы нээжэ үгөөд, тэрэнние зүб замаар шэглүүлхэ — энэ ушар хадаа партиин хүтэлбэрилхы ажал ябуулгын гол удхань гэжэ Ленин харадаг һэн.

Арадай аша туһые, хүнэй аша туһые бүхы ажал ябуулгынгаа эгээн дээдын зорилго гэжэ тоолоходоо, парти совет хүнүүдэй ажаһуудалай материальна хэмжээе дээшэлүүлхэ ябадалда нэн түрүүнэй удха шанар үгэдэг юм. Манай арадай ажахын ургаһан арга боломжонууд КПСС-эй XXIV съезд дээрэ социально-экономическа үргэн программа баталан абаха арга боломжо олгоо һэн. Энэ программа шууд сэхээр бэелүүлэгдэжэ байна.

Мүнөөнэй түсэбтэ табан жэлэй туршада хүн зоной сэхэ хэрэглэдэг национальна доходой хубинь ургаа. Мүнөө үедэ тэрэ хубинь бүхы национальна доходой дүрбэнэй гурбан хубинь шахуу болодог юм. Гүрэнэй зүгһөө промышленностиин хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай салин хүлһэ дээшэлүүлгэдэ, тэрэшэлэн багшанарай, врачнуудай салин хүлһэ дээшэлүүлгэдэ горитойхон мүнгэн зөөри гаргагдаа. Удаа дараалан, арадай ажахын һалбари бүхэнөөр, ороной районуудаар дамжуулан, шэнэ, бүри ехэ хэмжээнэй салин нэбтэрүүлэгдэнэ, дунда зэргын салин хүлһэ абадаг ажалшадай тарифна түлбэри, тушаалайнь салин дээшэлүүлэгдэнэ. Һүниин халаанда хүдэлһэнэй түлөө түлөөһэн ехэ болоо.

Тэрэшэлэн хэрэглэмжын ниитын фонднуудые саашадань ургадхалтада ехэ зөөри һомологдоно. Тусхайлбал, ажалай ветерануудые пенсеэр хангалга һайжаруулагдаа. Һурадаг залуушуулай стипенди ехэ болоо. Һургуули болон больницануудта үгтэдэг мүнгэн зөөри ехэ болоо, хүлеэжэ байһан эхэнэрнүүдтэ нэмэлтэ хүнгэлтэнүүд тогтоогдоо.

Юрэнхы дээрээ 1971—1973 онуудай туршада салин хүлһэ дээшэлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулганууд
гурбадахи хүдэлмэри
алба хаагша бүхэнд
тай байгаа. Энэ саг
да хүн бүхэнэй бо
доход 13,5 процент
гаа.

Түсэбтэ социалис
микын эрхэ байд
зоной олзо доходой
арадай хэрэглэмжы
татай заатагүй х
байдаг юм. Энэ у
түрүүн рознично эд
най эрьесын үргэдэ
һан баримтаар бата
Гурбан жэлэй турша
эд бараанай эрьесэ
центһээ үлүүлэн ехэ
Тиихэдээ гол, за
эрилтэ бүри хүсэд
нээр хангагдахаһаа
шэнэ һайн һайхан
нүүд дүүргэгдэнэ.

Хүн зониие үд
соо хэрэглэгдэдэг
дээр, тэрэ тоодо
холодильник болон
зорнүүдээр бүри
хангалга сагай шэн
хой. Эдэ гурбан жэл
шада бүхыдөө һүл
ажаһуудалай эд бар
далга 44 процентээр
тэрэнэй юрэнхы х
наймадахи түсэбтэ
жэлэй хэмжээнтэй а
хуу болохо юм.

Манай хэрэглэдэг
раанай шанар туха
хүсэл бии. Һүүлэй
дэй туршада эдэнэ
хинь һайн шанарта
татасатай болоо, т
арадай хэрэглэлэй э
най ассортимент бол

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Нүхэр А. П. КИРИЛЕНКЫН хэһэн элидхэлэй түгэсхэл

(...нь 1-дэхи, 2-дохи хуудаhануудта).

...худалдан абагшадай ...хүсэдөөр үшөөл ...гүй. Имэ эд бараа ... промышленностиин ... хүдэлмэрилэгшэдэй, ...түрүүн хүнгэн ба эдеэ ...hалбаринуудай хүдэл...гшэдэй уялга гэбэл, ...хүнүүдэй ургажа бай...рилтэнүүдые хүсэдөөр ...а эд хэрэгсэл болон ...тнуудые гаргаха яба...болоно.

...вет хүнүүдэй гэр бай...эрхэ нүхэсэлые hайжа... хэрэг арадай ажаhуу... hайжаруулха шухалын ...шэглэлнүүдэй нэгэн ...гэжэ парти тоолоно. ...ада гэр байрын барил...йлай ехэ хэмжээгээр ...эг гэжэ бүгэдэндэ мэ... Энэ табан жэлэй тү... үедэ энэ хэрэгтэ тү...р хараалагдаhанhаа ...эн 3 миллиард түхэриг ...эй капитальна hомо...э хэгдэhэн байна. Гур...элэй туршада 320 мил... дүрбэжэн метрhээ дээ...айрын талмайтай гэр...ашаглалгада үгтэхэ юм. ...адаа 34 миллион хүнэй ...айрын эрхэ нүхэсэлые ...аруулха арга олгоно.

...байра барилгын хэм...эй үргэдэхэтэй хамта, ...удэй, квартирануудай ...р. болбосон түхэл удаа ...лан hайжарна. Тиигэжэ ...түсэбтэ табан жэлэй ...багта городуудта гэр ...ын гурбанай хоёр ху..., хүдөө нютагуудта — ...най нэгэ хубинь газтай ...о юм. Тосхонуудые ...р хангалга hайжарна, ...ной транспортын хүдэл... hайжарна. Ажаhуудал... талаар хангалга үргэн ...ю, имэ ажалда мүнөө ... зуун мянган хүн хү...

...дай элүүр энхые хам...а ажалда медицинын ...лмэрилэгшэдэй олон ...о арми хүдэлнэ. Тэдэнэй ... hайхан ажал бүгэдэ ...й нэрэ хүндөөр хүреэ...энэй.

...вет хүнүүдэй ажалай ...нүхэсэлые саг үргэлжэ ...аруулжа байhан ушар ...й ажабайдалай hайжар... байhаниие харуулна. Ган... ажал хамгаалха, аюул... техникэ hайжаруулха ...тэ манайда жэл бүри ...рд хахад түхэригhөө ...үнгэн гаргашалагдана.

Манай орондо үйлэдбэридэхи усалай хэмжээн — дэлхэй дээрэхи эгээн доодо хэмжээнэй нэгэн юм.

Ажалай эрхэ нүхэсэл hайжаруулга — ажал хамгаалха хэрэгые hайжаруулха болон үйлэдбэриин техникэ болон эмхидхэлые hайжаруулхаhаа гадна, хүдэлмэришэдые hайн столовоор, амаралтын комнатонуудаар, ажаhуудалай бүхы хэрэгсэлээр хангаха гэhэн удхатай юм. Предприяти бүхэнэй бүхы ажабайдал хүн тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрhэн байха зэргэтэй, тэрэниие хүн бүхэн үдэр бүри бэе дээрээ үзэжэ байха ёhотой. Тиимэ анхарал социалис байгуулалтын шэнжэ мүн. Тиимэ байхын тула хүсэ болон зөөри саашадаашье гамнаха хэрэггүй.

Манай үе сагта хүнэй ажамидаралда хэрэгтэй шухала нүхэсэл болохо байгаалиин оршониие хамгаалха, hайжаруулха ябадалай удха шанар ехээр ургажа, саашадаа бүри ехэ боложо байна. Капиталис промышленна хүгжэнги оронуудта энэ асуудал нэн түрүүн байгаалиин баялигые зүндөө хара хубиингаа ашада эдлэдэг дээрэhээ ехэнхи ушарта кризисэй шэнжэтэй болодог юм.

Манай социалис байгуулалта ой модондо, уhанда, агаар болон газарта гамтайгаар, бодото эзэн ёhоор хандаха үргэн арга боломжо нээжэ үгэнэ. Энээнэй ашаар манай орондо томо хэмжээнүүд бэелүүлэгдэдэг. Эдэ асуудалнууд СССР-эй Верховно Соведэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдадаг, тиигэжэ тэрэ хэдэ хэдэн шухала хуулинуудые баталан абаhан юм. Агаар сэбэрлэхэ талаар тусхай хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ зорюулагдаhан гүрэнэй капитальна hомололго 1971—1973 онуудай туршада 2 миллиард шахуу түхэриг боложо, наймадахи түсэбтэ табан жэлэй туршада hомологдоhон зөөриин 65 процентhээ дээшэлнэ.

Совет хүнүүдэй ажаhуудал, ажалай болон ажабайдалай эрхэ нүхэсэл, тэдэнэй материальна эрилтые бүри хүсэд дүүрэнээр хангалга — эдэ асуудалнууд партиин гол анхарал доро байдаг, саашадаашье байха юм. Мүн бидэнэр хүнэй оюун ухаанай эрилтые хангаха хэрэгые, тэрэнэй бүхы талын хүгжэлтэдэ туhалдаг бүхы юумые туйлай ехэ удха шанартай гэжэ тоолонобди.

Совет засагай жэлнүүдэй үедэ естественно-техническэ, гуманитарна эрдэм ехээр hалбаран хүгжөө. Энээндэ СССР-эй Науканuудай академи ехэ үүргэ дүүргээ. Тэрэнэй 250 жэлэй ой орон доторнай hаяар үргэнөөр тэмдэглэгдэхэ юм. Гэгээрэлэй гурим hайжаруулха тухай, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые олоор байгуулха тухай парти эсэшэгүй анхарал хандуулна.

Октябриин революциин ашаар эрхэгүй, хаанта засагай үзэг бэшэг мэдэхэгүй мүлжүүлэгшэ байhан ажалша хүн эрхэ сүлөөтэй, культурна, эрдэм ехэтэй, асари ехэ Эхэ оронооро омогорходог, социализмын түрүүшын driveной эрхэтэн болоо гэhэн бүхэдэлхэйн түүхын удха шанартай баримтые бидэнэр үндэрөөр сэгнэнэбди. Манай байгуулалта общество дотор эхэнэрэй үүргые дээшэлүүлээ, талаан болон шадабаряа харуулха үргэн арга боломжо тэрээндэ нээжэ үгөө, тиигэжэ арадай эдэбхи үүсхэлэй хүсые арьбадхаа. Эдэ бүгэдэ — агууехэ туйлалтанууд мүн!

Шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэ манай партиин үзэл сурталай, политическэ хүдэлмэриин, социалис олонациональна совет литература болон искусствые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаhан тэрэнэй шууд сэхэ хүсэл оролдолгын гай. хамшагта үрэ дүн мүн гээшэ; энэ хадаа нэгэн доро культура болон гэгээрэлэй ажал ябуулагшадай үрэ ехэтэй хүдэлмэриин, манай багшанарай, уран зохёолшодой, уран зураашадай, театр болон киногой мастернуудай, хэблэл, радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлтэ ажалай үрэ дүнгүүд мүн гээшэ. Энэ ехэ hайндэрэй үдэр парти, совет арад тэдээндэ үнэн зүрхэнэй, баярай үгэтэйгөөр хандана!

Жаргалтай, баяртай ажаhуудалтай байхын тула хүндэ ехэ юумэн хэрэгтэй; тэрэ хадаа дутамаггүй байха, үглөөдэрhөө айхагүй, үхибүүдэйнгээ ерээдүйн түлөө hанаагаа зобохогүй ёhотой, ургажа байгаа материальна болон оюун ухаанай эрилтэнүүдээ хангаха арга боломжонуудтай байха ёhотой. Социализм болбол обществын бүхы хүсые, арга боломжонуудые эдэ зорилгонуудта хандуулна. Энэ ушар хадаа социализмын булюу hайниие гаршалжа үгэнэ гээшэ. Эдэ зорилгонууд юрыншье hаа, нэгэн доро эгээн дээдын, хүнүүдэй аша туhа тухай, жаргал тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрhэн зорилгонууд мүн болоно.

Нүхэдүүд! Манай социалис общество хүндэ ехэ юумэ үтэнэ. Зүгөөр тэрэнэй баялигай эшэ үндэhэниинь өөрөө совет хүн, тэрэнэй ажал, экономикые хүгжөөлгэдэ, ниитын бүхы хэрэгтэ оруулдаг тэрэнэй бодото хубита мүн болоно. Тиимэ дээрэhээ бүлэ бүхэнэй ажаhуудалай эрхэ нүхэсэл, ороной hалбаран хүгжэлтэ бүхыдөө совет хүнүүдэй эрхэтэн байhан дээдын эрхэ болон уялгануудаа хэр нягтаар дүүргэдэгhээнь, тэдэнэй нэн түрүүшын уялгануудай нэгэн — обществын аша туhада үнэн сэхээр, hайнаар хүдэлхэ гэhэн уялгаяа хэр зэргэ дүүргэдэгhээнь дулдыдаха байна.

Диилэнхи олон ажалшад энэ нангин уялгаяа хүсэдөөр дүүргэнэ гэжэ манай экономикын ехэ амжалта үнэмшэстэйгөөр гэршэлнэ. Гэхэ зуура, хэрбээ бүхы нөөсэ, тэрэ тоодо ажаллаха уялгаяа хүн бүхэнэй дүүргэхэ ябадалтай холбоотой бүхы нөөсэ арга боломжонууд хүсэдөөр ашаглагдабал, эдэ амжалтанууд бүри ехэ байха байгаа гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Энээнэй шухала эрхэ нүхэсэл — эмхидэлээ, ажалай журам дээшэлүүлхэ ябадал болоно.

Ажалай журамтай нягта холбоотой совет эрхэтэнэй үшөө нэгэ уялга бии гэбэл ажалдаа, ажаhуудалдаа социалис ниитын байдалай нормо ба гүрим сахиха ябадал мүн. Эндэ хуушанай үлэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ ябадал туйлай ехэ удха шанартай байhан зандаа. Хогшол зөөри суглуулха гэhэн элдэб янзын аашанууд, хара амяа хараха ябадал, мэхэ гохо, обществодо харша ямаршье аашанууд, тэрэ тоодо архидалга, хулиган ааша гаргалга, совет байдалай гуримтай эбсэшэгүй юм гэжэ хэншье мартаха ёhогүй.

Бидэндэ hаад хэдэг бүхы юумэнтэй тэмсэхэ зуураа, бидэнэр социализмын шэнжэдэ таарадаг, коммунизм тээшэ обществын дабшалтые түргэдхэдэг бүхы юумые дэмжэхэ ёhотойбди.

Нүхэдүүд! Совет ажабайдалай эли тодо шэнжэ шанарынь гэбэл, манай социалис демократи болоно. Энэ демократи хадаа арадай бодото засаг гээшэ. Совет демократизмые саашаданъ хүгжөөхын тула парти шухала бүхы юумэ хэнэ. Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй үүргэ болон түлөөлэлгэнь үргэдхэгдэнэ, тэдэнэй эдэбхинь дээшэлнэ. Социалис хуули гаргалга hайжарна. Эдэ бүгэдэдэ манай ороной Верховно Совет, тэрэнэй Президиум бага бэшэ габьяатай байха юм.

Профсоюзуудай хүдэлмэриин удхань баяжуулагдана, предприятинуудтахи саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй эрхэ үргэдөө. Коммунизм байгуулагша залуушуулай дайшалхы манлай, манай партиин халаан — алдарта ленинскэ комсомол олон миллион хүбүүд, басагадай ажалай, политическэ эдэбхиин гайхамшагта hургуули мүн. Эдэ болон олониитын бусад эмхинүүдэй үдэр бүриин олон янзын ажал ябуулгануудта хабаадахадаа, олон арбаад миллион совет хүнүүд ниитын ба гүрэнэй хэрэг ударидалгада сэхэ хабаадалсана гээшэ.

Индустриин, хүдөө ажахын, наука болон культурын нягта холбоон боложо совет общество бүридөө, хүгжэнэ. Энэ нэгэдэлэй хүтэлбэрилхы хүсэн хүдэлмэришэн анги болоно. Энэ нэгэдэл коммунис байгуулалтын үедэ, город болон хүдөөгэй хоорондохи, оюун ухаанай болон бар хүсэнэй ажалай хоорондохи шухала илгаануудай усадхалгын үедэ бүри ехээр бэхижэнэ. Хүдэлмэришэн ангиин шууд сэхэ революционно байhан ушар ба интернационализм, тэрэнэй ехэ эмхидхэлтэй, журамтай байhан ушар манай ниитын ажабайдалай бүхы hалбарида тэрэнэй хүтэлбэрилхы нүлөөе хангана.

Манай орон дотор боложо байhан бүхы hайн hайхан үйлэ хэрэгүүдтэ эмхидхэхы, шэглүүлхы үүргэ Коммунис парти дүүргэдэг юм. Тэрэнэй үндэр дээдын уг зорилгонууд, революционно шэнжэтэй түгэс зориг, юумые зүбөөр харадаг, табиhан зорилгонуудаа дүүргэхын тула шууд сэхэ, оролдосотой байhан ушар — эдэ болон бусад hайн hайхан шэнжэ шанарынь ленинскэ партиие социалис обществын ухаан бодол, халуун зүрхэн, арадай туршагдамал политическэ вождь үнэхөөр болгоно

XXIV съездынгээ шиидхэбэриие дүүргэжэ, парти коммунис байгуулалтые ударидаха шэнэ олон талын дүршэлөөр баяжаа. Тэрэнэй бүхы эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин хэмжээн бүри дээшэлээ, олониитэтэй байгуулhан холбоо барисаань үргэдөө, бэхижээ. Парти ажал ябуулгынгаа онол аргые, дүй дүршэлые саг үргэлжэ hайжаруулжа байдаг юм, партийна организацинуудай дайшалхы шадабариие дээшэлүүлдэг, коммунистнуудай эдэбхи болон журам дээшэлүүлжэ байдаг юм. Энээндэнь мүнөө боложо байhан партийна документнүүдэй hэлгэлтэ, тэрэшэлэн партийна организацинуудтахи тоосоон ба hунгалтанууд горитойхоноор туhална.

Эдэ шухала эмхидхэлэй-политическэ хэмжээ ябуулгануудай үедэ коммунист бүхэн партитайгаа, бүхы арадтайгаа хэр нягта холбоотой байhанаа шалгана, даалгагдаhан хэрэгэй түлөө, бүхы оронойнгоо хэрэгэй түлөө харюусалгаяа бүри гүнзэгыгөөр мэдэрнэ гэжэ хэлэлтэй. Партиин гэшүүдтэ бүри үндэр, бүри ехэ эрилтэнүүдые табихадаа, мүн өөрынгөө зэргэнүүдые бэхижүүлхэдэ, КПСС партиин түлөө коммунист бүхэн харюусалгатай, парти коммунист бүхэнэй түлөө харюусалгатай гэhэн Ленинэй заабариие бэелүүлнэ. (В. И. Ленин. Зохёолнуудай хүсэд суглуулбари, том 7. 290-дэхи хуудаhан). Энэ хадаа Коммунис партиин нүлөөнэй саашадаа хэлбэришэгүй ургалтын, совет общество дотор тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргын ургалтын эрхэ нүхэсэл мүн.

Манай дотоодын ба уласхоорондын хүгжэлтын мүнөөнэй эрхэ байдал олониитын ажалай, политическэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ тон шухала зэбсэг болохо партиин үзэл сурталай хүдэлмэридэ дээшэлүүлэгдэhэн эрилтэ табина. Тэрэ хадаа Октябриин революциин уг зорилгонуудые совет хүнүүдэй үстэн бүхэнэй өөрынь уг зорилгонууд болгохо хэрэгтэ, обществын социально-политическэ, үзэл сурталай нэгэдэлэй саашадаа бэхижэхэ хэрэгтэ; манай олонациональна ороной арадуудай хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ туйлай ехээр туhалhан юм.

Революционно марксистско-ленинскэ hургаалай нэрэ хүндэ ба нүлөөнь нэн түрүүн тэрэнэй үнэн сэхэhээ, творческо шэнжэhээнь тодорно, ниитын хүгжэлтын хуули ёhые, социальна хубилалтануудые гүнзэгыгөөр тодорхойлдогhоонь, манай ажалда зүб хараа шэглэл манай үгэдэгhөөнь харагдана.

Парти, тэрэнэй Центральна Комитет К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленинэй классическа hургаалда, наука болон практикын туйлалтанuудта түшэглэжэ, коммунис байгуулалтын, дэлхэйн революционно үйлэ хэрэгүүдэй теоретическэ шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлнэ. Партийна съезднүүдэй документнүүд дотор, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнууд дотор, партиин, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэhэн үгэнүүд дотор манай дотоодын ба уласхоорондын ажал ябуулгын дүршэлые теоретическэ талаар согсолhон тобшололнууд хэгдэдэг. Тэдэнэр марксизм-ленинизмын баялигые нэмээнэ, тэрэнэй нүлөө ба бодото удха шанарые дээшэлүүлнэ.

Научна коммунизмын үзэл сурталые бүхы совет хүнүүдэй бата бэхи этигэл найдабари болгохын тула, коммунис байгуулалтын бүри ехэ хүсэтэй зэбсэг болгохын тула партийна организацинуудай, үзэл сурталай эмхи зургаануудай оролдосотой, зориг түтэлдэр ажал ябуулга хэрэгтэй. Түхэл янзааraашье, арга дүрөөрөөшье, удхаараашье тэрэ хадаа үе сагай эрилтэдэ, ажалшадай оюун ухаанай эрилтэдэ таараха ёhотой, шэнэ общество байгуулха, дэлхэйн хоёр байгуулалтын түүхэтэ тэмсэлдэ социализмын илалтые хангаха асари ехэ зорилго шиидхэлгэдэ туhалха ёhотой.

Һүүлэй үедэ баруун тээ манай байгуулалтын уг удхаhаа гарадаг гол ёhонуудhаа арсахыень Советскэ Союзые али нэгэн аргаар баалхаха ябадалда шэглүүлэгдэhэн пропагандис шэнжэтэй кампани шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрнэ. Хүгжэжэ байhан уласхоорондын холбооной нүлөөн доро социализм хубилжа болохо гэhэн бүгэшэгүй hанаанда абтадаг политигууд, сурталшад хилын саана бии, тэдэнэр hаяар үты болохогүй гээшэ ха. Имэ hанаандань иигэжэ хэлэлтэй; социалис общество дотор хубилалтанууд болодог, зүгөөр нэгэл шэглэлтэйгээр — коммунизм тээшэ шэглэлтэйгээр хубилалта болодог!

***

Нүхэдүүд! Агууехэ Октябрь — энэ хадаа манай ороной хуби заяанай үндэhэн хубилалта мүн. Тиигэжэ тэрэнэй мүнөөнэй хүгжэлтын коммунис шэглэл тодорхойлогдоо hэн. КПСС-эй XXIV съездээр баталан абтаhан, тиигээд хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин хүсэл оролдолгоор бэелүүлэгдэжэ байhан зохёон байгуулхы ажалай үргэн ехэ программа болобол Үбэлэй ордондо доблоhон ушарые, ерээдүйн коммунизмтай холбоhон түүхын холбоо барисаанай шэнэ шата мүн гээшэ.

Шэн габьяата ажалаараа, үүсхэлтэ, эсэшэ сусашагүй ажалаараа, хэтынгээ энэ уг зорилго тээшэ дабшалтаяа түргэдхэхэ, партиин табиhан зорилгодо хүрэмөөр байха — совет хүнүүд, социальна ямаршье угтай, ямаршье ажалтай, бүхы национальностьнуудай, бүхы наhанай ажалшад өөрынгөө уялгые иигэжэл ойлгоно. Бүгэдэ ниитээрээ иигэжэ урагшаа дабшаха гэhэн эрмэлзэл — социализмын хүсэнэй дундаршагүй эшэ үндэhэн, коммунис ерээдүйдөө манай хэлбэришэгүй этигэлтэй байhан үндэhэ hуури мүн.

Коммунизм байгуулагша баатар совет арад мандаха болтогой!

Манай агуу ехэ Эхэ орон — Совет Социалис Республиканудай Союз бэхижэг, hалбаран мандаг лэ!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша, эмхидхэгшэ — агууехэ Ленинскэ парти мандаха болтогой!

Марксизм - ленинизмын, пролетарска интернационализмын бүгэдые илагша туг — Октябриин туг мандаха болтогой!

56 ҺҮРТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ ЖАБХАЛАНТА ЖАГСААЛ

СОВЕДУУДЭЙ ТАЛМАЙ ДЭЭРЭҺЭЭ РЕПОРТАЖ

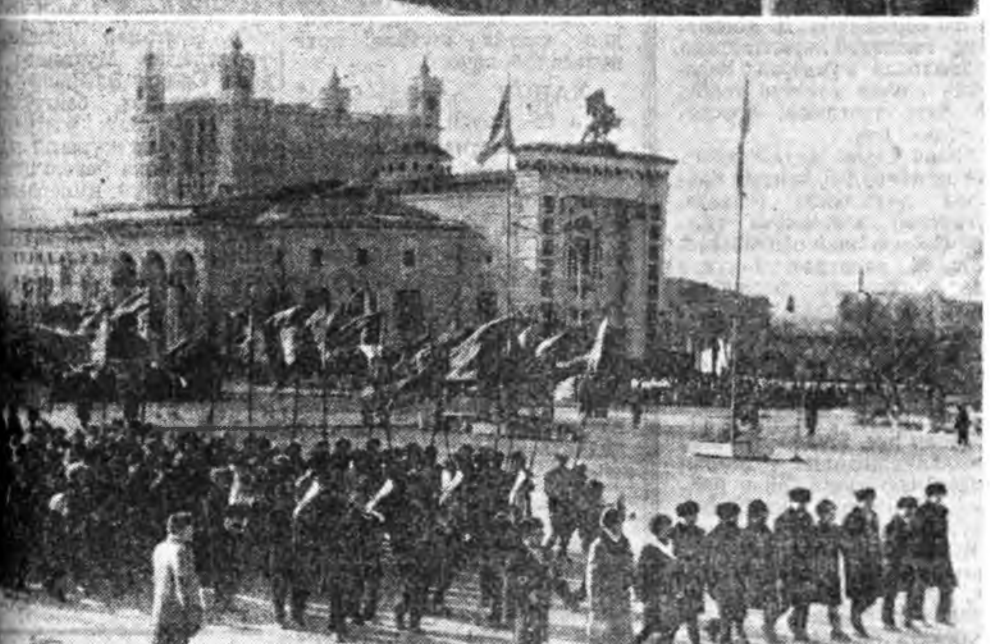

Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэл — 1973 оной намар ута байжа, республикымнай ажалшад ургасаяа түгэс hайнаар хуряажа үрдибэ.

Мүнөөдэр хэзээ хэзээнэйхиhээ наратай үдэр боложо, агуу Октябриин хубисхалай hайндэрэй улаан тугуудта намарай hалхин аятайханаар наадана.

Үглөөнэй 10 саг. Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай улаан тугуудаар, уряа лозунгнуудаар шэмэглэгдэнхэй. Тэндэ hуулгагдаhан сэл ногоон хасууринуудшье hайндэрые хүлеэhэн шэнги зохидоор харагдана.

Гурбан ордента Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын ниислэл хото Улаан-Үдын ажалшадай ойн баярай жагсаал hүр жабхалантайгаар эхилбэ. Хүгжэм шангаар нэржэ, Соведүүдэй талмай доhолходол гэнэ.

56 жэл... Түүхэдэ энэмнай ехэшье болзор бэшэ ааб даа. Тиибэшье энэ болзор буряад арадай хуби заяае үндэhөөрнь хубилгаhан жэлнүүд болоно. Совет Буряад орон тухай мүнөө магтаалай, соло дуудалгын үгэнүүдые хэлэмээр.

Үнгэржэ байhан энэ жэлнай манай республикын ажалшадта ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, үнгэрhэн нажар түрэл республикынгаа табин жэлэй алтан ойе тэмдэглэжэ, дабаhан табин дабаануудайнгаа орьёлнуудые дахин хаража үзэбэбди. Энэ жэл манда ехэ үнэтэй. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ Буряадаймнай АССР Агуу Октябриин революциин ордендо хүртэбэ ха юм. Манай аха үетэн — үбгэд хүгшэдэй хөөрөөнhөө эхи абан, мүнөөнэй байдалтай бүри урданайхиие сасуулан хэлэхэдэ, түрэл нютагнай танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Буряад орон тухай алдар суу холуур тараhхай. Республикымнай промышленностиин бүтээн гаргаhан продукци дэлхэйн дүшэ гаран гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ. Байгал номин далайтай, Саян үндэр уула оройтой Буряад ороной ниислэл хото Улаан-Үдын ажалшад мүнөөдэр энэ жагсаалда гаража, социалис байдалайнгаа юунhээшье үлүү байhые hүр жабхалантайгаар харуулхань...

Һайндэрэй жагсаалые манай эдир үетэн — hургуулиин hурагшад жэл бүхэндэ эхилдэг hайн hайхан заншалтай hэмнай. Нүхэд, харыт! Соведүүдэй талмай дээгүүр эдир үетэн алхалан гарана. Дэлхэйн ажалшадай агуу багша В. И. Ленин үхибүүд тухай сэсэн мэргэн үгэнүүдые хэлэhэн юм. «Үхибүүд — ажабайдалаймнай сэсэгүүд» гэhэн үгэнүүд ямар ехэ удхатай гээшэб. Хүзүүндээ улаан галстугуудые хиидхүүлhэн хөөрхэн хүбүүд, басагад эрдэм ном шудалжа, эсэгэнэр, аханар, эгэшэнэр, эжынэрэйнгээ хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүд болохоёо бэеэ бэлдэжэ байhан тухайгаа мүнөө баяртайгаар мэдүүлнэ. Улаан сэсэгүүд, Улаан тугуудай миралзаан, намилзаан. «Түрэл парти, шиниингээ хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүд болохобди!» гэhэн үгэнүүд жагсаалда алхалжа ябаhан үхибүүдэй дээгүүр аржылдан харагдана. Зүб даа. Агуу багша Ильичэй заяаhанай ёhоор манай эдир үетэн эрдэм соёлой эрид хабсагай өөдэ зоримгойгоор дабшажа ябана.

Улаан-Үдэ хотын районуудай хоорондо болоhон социалис мүрысөөндэ илажа гараhан Железнодорожно районой ажалшад энэ hайндэрэй жагсаалые толгойлон гараха хүндэтэй эрхэдэ хүртэбэ.

Энэ жагсаалай урда тээхэнэ республикымнай ветерануудай зэргэнүүд гаража үрдибэ. Дайнай, ажалай ветеранууд тухай магтаалай үгэнүүдые хэлэмээр. Гансахан манай республикаhаа Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн 34 хүн байна бшуу.

Зэргэнүүд үнгэржэл байна. Запасай майор Федор Лазаревич Яжинсэые зэргэнүүдэй дунда харанабди. Энэ хүмнай Сталинградhаа Берлин хүрэтэр ябажа, дайнай гал дүлэн соогуур гараcалдаhан байна. Гүрэн түрын шагнал — олон — орден, медальнуудта энэ хүн хүртэнхэй.

Һайндэрэй жагсаал үргэлжэлhөөр. Железнодорожно районой ажалшад улаан тугаа намилзуулhаар, «ура» хашхаралдаhаар талмай дээрэ гаража ерэнэ. Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой коллектив энэ жагсаалые толгойлон үнгэрбэ. Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ байhан заводой ажалшадай алхаса бата. Энэ коллектив октябрь hара соо түсэбhөө гадуур нэгэ дизель, нэгэ вагон заhабарижа үрдиhэн байна. Тиихэдэ олон тонно шэрэм түсэбhөө гадуур шудхагдаа. Урлан нарижуулгын дурадхалнуудай ашаар нилээд ехэ мүнгэн арьбалагдаа.

Хүүргэнүүдэй металл хэрэгсэлнүүдэй завод республикымнай эгээл залуу предприятинуудай нэгэн болоно. Эндэ бүтээгдэhэн продукци харин хэдэн гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ.

Хүгжэм дуун шангадана. Амгалан сагай шаарнууд намарай агаарта дэгдэн хөөрэнэ. Гулабхаанууд урматайгаар дээшээ дүүлинэ.

Улаан-Үдын түмэр замшад талмай дээрэ гарана. Шэрэм харгынуудаар шэнхинэлдэдэг «сэнхир хүлэгүүдэй» ёhотойл эзэд энэ мүнөө алхалжа ябана гээшэ. Эдэнэр мүнөө амжалтаар баян. Вагонно депогой хүдэлмэришэд гансахан сентябрь hара соо ашаанай 1575 вагон заhабарилжа үрдиhэн байна. Эндэ Иван Сергеевич Павловай бригада онсо шалгараа.

Зэргэнүүд үнгэржэл байна. Ажалшадаймнай бата алхаса доро Соведүүдэй талмай доhолходол гэнэ. Оркестрэй хүгжэм улам шангадана. Хайшаашье харахада, урма баяраар халиhан нюурнууд. Дуу дуулалдахашье, хатархашье хүнүүд олон.

Манай республикын хүдэлмэришэн ангиин халааниие бэлдэдэг түмэр замай техникумэй hурагшад «ура» хашхаралдаhаар талмайда дүтэлнэ. Республикымнай мэдээжэ хүнүүд, мүнөө социалис Ажалай Герой Анисим Николаевич Оширов болон бусад нүхэд энэ техникумые дүүргэжэ гараhан байна.

Энергетигүүд дорюунаар алхална. Мүнөөмнай зайн галаар хангагдаагүй нэгэшье hуурин, тосхон республика дотор үгы ха юм. Ильичэй лампочканууд манай Буряад ороной ямаршье булан хизаарта ялбана.

Һайндэрэй жагсаал үргэлжэлhөөр. Барилгашадай Буряадай транспортын управлениин түлөөлэгшэдэй зэргэнүүд баяртай хүхюутэйгээр үнгэрнэ.

Манай залуу үетэн — студентнэр омогтой дорюунаар гэшхэлнэ. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, Буряадай хүдөө ажахын дээдэ hургуулиин, соёл гэгээрэлэй, багшанарай училищинуудай оюутан болоно.

Советскэ район. Энэ районой жагсаалые «Электромашина» заводой коллектив толгойлон гараба. Энэ коллективнай үнинhөө хойшо алдар суутай болонхой. РСФСР-эй промышленна предприятинуудай дунда түрүү hуури ходо эзэлжэ ябадаг. Энэ заводой нилээд олон хүдэлмэришэд болон бригаданууд 1974 оной түсэбөөр ажаллажа байна.

Намарай наран hулахан элшээ эльгээжэ, hайндэрэйхеэр шэмэглэгдэhэн Соведүүдэй талмайе гэрэлтүүлнэ. Хүгжэм дуун наярна. Һайндэрэй жагсаал үргэлжэлhөөр. Өөhэдын оркестртэй зэргэнүүд үнгэржэл байна. Улаан-Үдын судна бүтээлгын, шэлэй заводуудай хүдэлмэришэдэй зэргэнүүд дорюунаар алхална.

Хүнүүдэй нюур шарайда баярай тэмдэг үзэгдэнэ. Баяанай хүхюу хүгжэм, хүнүүдэй ябууд дундаа хатаралдаха, hайндэрэй дуунуудые ирагуугаар татахань ямаршьеб нэгэ hүроотэй томо оркестрэй эндэ ерээд наадажа байhан мэтээр үзэгдэнэ.

Залуу үетэн — студентнэрэй жагсаал hайхан даа! Улаан-Үдын хүгжэмэй училищинуудай студентнэрэй, библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй, хүн зониие ажаhуудалай талаар хангалгын, худалдаа наймаанай министерствэнүүдэй түлөөлэгшэдэй зэргэнүүд республикын хүтэлбэрилэгшэдэй жагсаhан ендэрэй урдуур «ура» хашхаралдаhаар үнгэрнэ.

Агуу Октябриин 56 жэлэй ойн хүндэлэлдэ КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан уряалай үгэнүүд омог дорюунаар зэдэлнэд.

Октябрьска район. Юртэмсын хүн зоной хуби заяанда айхабтар ехэ хубилалта оруулhан Агуу Октябриин хубисхалай нэрэ зүүжэ ябаhан үлзытэй, дэмбэрэлтэй район.

«Коммунис ажалай предприяти» гэhэн нэрэ зэргэдэ үшөө арба гаран жэлэй саада тээ хүртэhэн Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллективэй бүтээhэн, уран гартай басагадай нэхэhэн үнгэ бүриин бүдүүд дэлхэйн олон выставкэнүүд дээгүүр магтаал, hайшаалда хүртэhэн.

Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэдэй зэргэнүүд талмайда дүтэлбэ. Энэ комбинадай хүдэлмэришэдэй туйлаhан амжалтаар бүхы республикымнай хүн зон ходо омогорхожо байдаг.

Улаан тугуудай намилзаан... Намарай hэбшээн татажа, хүнүүдэй барижа ябаhан плакадууд, лозунгнуудай шад улаан торгон бүдүүдтэ аятайгаар наадана. Мүнөөдэр — Агуу hайндэр. Октябрьhаа эхитэй, Агуу Октябрьhаа юрөөлтэй энэ ехэ hайндэрэй жагсаалда Буряад ороноймнай бүхы ажалшад Соведүүдэй талмай дээрэ сугларшаhан мэтэ. В. И. Ленинэй томо хүшөө hайндэрэй жагсаалай зэргэнүүд тээшэ хаража hууна. Дэлхэйн ажалшан арадай агуу багша Владимир Ильич Ленин буряад хүбүүд, басагадай энэ жабхаланта жагсаалнуудай зэргэнүүдые хаража hууходаа, «Зүб замаар ябанат, нүхэд» гэжэ хэлэhэн хэбэртэй.

Барилгын организацинуудай, Буряадай механизациин управлениин заhабарилга-барилгын трестын хүдэлмэрилэгшэдэй зэргэнүүд «ура» хашхаралдааhаар талмайда дүтэлнэ. Тэрэнэй hүрэтэ дуунуудhаа, «ура» хашхаралдаанhаа талмай доhолжо, hайндэрэй баяр абаhаар лэ мэдэгдээд орхино.

Зэргэнүүд үнгэржэл байна. СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай зэргэнүүд хүрэжэ ерэбэ. Һанаат үзыт! Табин жэлэй саада тээ Буряад орондомнай дээдэ нэгэшье hургуули байгаагүй hэн. Харин мүнөө эрдэм наукын өөрын филиалтай болоод байха гээшэмнай түби дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй эди шэдиин нэгэ хуби болоно бшуу. Буряадай эрдэмтэд түрэл республикынгаа ажахын бүхы hалбаринуудай хүгжэхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулжа, Буряад оронойнгоо «бүри хүгжэхэ хэрэгые түргэдхэнэ ха юм.

Хүгжэм, дуунууд зэдэлhээр. Республиканска больницын трамвайн паркын, Улаан-Үдын медицинскэ училищиин, техникумүүдэй түлөөлэгшэд баяртайгаар дахалан гарана.

Һанаад үзэе, Үнгэрhэн табин жэлэй туршада Буряад оромнай ямараар хүгжөө гээшэб! Соёл болбосоролой талаар манай хүгжэhые литература болон искусствын туйлалтанууд эли тодоор харуулжа үгэнэ. Эндэ жэшээнүүдые олоор дурдахада болоно. Манай артистнууд харийн гүрэнүүдтэ айлшалан ошоно. Жэшээлхэдэ, СССР-эй арадай артистнууд Лхасаран Линховоин, Лариса Сахьянова болон бусад харинин гүрэнүүдэй хүн зоной альга hайса ташуулhан байна бшуу.

Тиихэдэ республикымнай олон предприятинуудай продукци харин гүрэнүүдтэ эльгээгдэжэ, тэндэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Манай авиационно заводой бүтээhэн самолёдууд Ази, Африкын тэнгэрээр ниидэнэ.

Мүнөөдэр Буряадай ниислэл хото — Улаан-Үдын ажалшад Агуу Октябриин 56 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаhан баярай жагсаалда гаража, Владимир Ильич Ленинэй, Коммунис партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байhанаа, юhэдэхи табан жэлые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байhанаа, совет арадуудай эртэй эетэй бүлэ соо омог дорюунаар алхалжа ябаhанаа, коммунизмын hайхан ордон байгуулха замда батаар алхалжа ябаhанаа харуулба.

Г. ДАШАБЫЛОВ

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ хотын ажалшадай hайндэрэй жагсаал.

С. БАЛДУЕВАЙ, Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

НОЯБРИИН 10—СОВЕТ МИЛИЦИИН hАЙНДЭР

ГҮРЭНЭЙ, ХҮН ЗОНОЙ АША ТУhАДА

В. И. Ленинэй үүсхэлээр 56 жэлэй саада тээ байгуулагдаhан совет милициин түрүүшын отрядууд Агууехэ Октябриин туйлалтануудые хамгаалжа эхилhэн юм. Совет милици ажалшадай, захиргаанай бусадшье органуудтай сугтаа Коммунис партиин хүтэлбэри доро ябажа, хүн зоной, социалис общеcтвын, гүрэнэй аша туhа, эрхэ хамгаалалсана.

Хаанта засагта эсэргүү тэмсэлдэ, мүн революционно байлдаануудта хатуужаhан большевигүүд милициин гол хүсэниинь болоhон юм. Мүнөөшье партиин уряагаар хэдэн мянган коммунистнууд болон комсомолшууд, хүдэлмэришэд болон колхозникууд, интеллигенциин түлөөлэгшэдшье милициин зэргэдэ оролсожо, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ.

Совет милициин хүдэлмэрие коммунис байгуулалтын мүнөөнэй эрхэ байдалтай, социалис общеcтвын гэшүүдэй политическэ hанал бодолой хэмжээнтэй, эрдэм мэдэрэл, соёл культурын хэмжээнтэй тааруугаар табихын тула коммунис парти бүхы хэмжээ абана.

Хуули болон гурим сахиха, гэмтэ хэрэг хэгшэдтэй тэмсэл шангадхаха асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнууд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд ажал ябуулгын научна программань кадрнуудай үзэл суртал, мэргэжэл шадабарие саашадань дээшэлүүлхэ, ажалшадтай тэдээнэй холбоо барисаае дээшэлүүлхэ эшэ үндэhэниинь боложо үгэнэ.

Захиргаанай органуудай, тэрэ тоодо милициин хүдэлмэри hайжаруулха шухала гэжэ КПСС-эй XXIV съезд тэмдэглэhэн байгаа. Парти, правительствын баталан абаhан шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан hүүлэй зургаа долоон жэлэй турша соо милициин албанда нилээд олон шэнэ арга хэрэглэгдэдэг болоhон байна.

Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй органуудта шэнэ, түрүү юумэнүүд олоор хэрэглэгдэдэг болоо. Милициин хүдэлмэрилэгшэд криминалистикын техникээр, мүн яаралтай сагта хэрэглэгдэдэг техникээр, транспортаар, хэлхээ холбооной, мүн дохёо үгэдэг хэрэгсэлнүүдээр хангагдадаг болоо. Мүнөө үедэ милициин гол шухала албанайхид, Буряадай дотоодын хэрэгүүдэй аймагуудтахи органууд радиостанцинуудаар, абяа бэшэдэг, фото, кино буулгадаг аппаратураар хангагдаа. Химиин, фотографиин, киногой лабораторинууд эмхидхэгдээ. Улаан-Үдэдэ эмхидхэгдэлэн милициин нүүдэл бүлэгүүд амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Гэмтэдые бэдэрэгшэдэй, мүрдэлгын аппарадай, мүн саг үргэлжын бусадшье албанай диилэнхи олон хүдэлмэрилэгшэд милициин органуудай мэдэлдэ бии байhан түрүү дүй дүршэл, научно-техническэ хэрэгсэлнүүдые шадамараар хэрэглэнэ. Тэдээнэй тоодо Улаан-Үдын аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай мүрдэгшэ В. Д. Малышев, Железнодорожно районой гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай мүрдэгшэ О. А. Тюменева. Сэлэнгын аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай ахалагша инструктор Н. А. Сприн, Загарайн аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай гэмтэдые бэдэрэлгын ахалагша инспектор И. Д. Цыденов болон бусадые бэрхэшүүлэй тоодо дурдамаар. Милицин майор М. А. Ставников дотоодын хэрэгүүдэй органуудта үни удаан саг соо хүдэлнэ. Энэ хүн мүнөө үедэ милициин Тарбагатайн отделениин начальнигаар хүдэлхэ зуураа, өөрынгөө мэдэлдэ байгшадые ехэ hэримжэтэй байхаар, гэмтэдтэй түргөөр, эрид шууд тэмсэхээр хүмүүжүүлдэг юм. Эдэ бүгэдэ hайн талань милициин таhагай коллективэй тон харюусалгатай даалгабари дүүргэхэ үедэ элирэнэ харагдаа. М. А. Ставников түрүүтэй, харюусалгатай даалгабарида гараhан милиционернүүдэй шадамараар хүдэлhэнэй, оролдоhоной ашаар ехэ аюултай 5 гэмтэд hаяшаг баригдаhан байна. Харгы харадаг инспектор старшина В. И. Рогалёв, БХС-эй инспектор лейтенант А. М. Ефремов, гэмтэ хэрэгтэниие бэдэрдэг инспектор Б. Т. Дугарай, милициин младша лейтенант А. Т. Калашников гэгшэд милициин үндэр дээдэ мэргэжэлтэй байhанаа харуулаа. Тэрьелэгшэдые бариха хэрэгтэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Сельхозтехникын» отделениин жолоошон эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Баргажанай аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай хүтэлбэрилэгшэд дайшалхы мэргэжэлээ дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Таhагайхид албанайнгаа мэргэжэл дээшэлүүлхэ ажалые зүбөөр эмхидхэнэ, политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шадамараар табихаhаа гадна, хүн зонтой нягта холбоо барисаатай болонхой. Аймаг соо 1973 оной туршада гэмтэ хэрэг хэгшэдэй тоо нилээд үсөөрhэн байна. Энэнь hэргылэлгын хүдэлмэри шадамараар эмхидхэhэнэйнь аша үрые элирүүлэн харуулаа. Энэ таhагайхид гэмтэ хэрэгүүдые элирүүлхэ талаар hайн үрэ дүн туйлаhан байна. Хойто Байгалай, Бэшүүрэй, Зэдын, Захааминай, Хурамхаанай, Түнхэнэй, Хоринн аймгүйсэдкомуудай дотоодын хэрэгүүдэй таhагууд гэмтэ хэрэгүүдые элирүүлгээ мүн лэ hайжаруулаа.

Партийна, комсомолой организацинуудай, ажалшадай коллективүүдэй зууршалгаар милициин органуудта хүдэлхөөр ерэгшэдэй нилээд олониинь албанайнгаа хэрэгые, нүхэдэйнгөө уялгые үнэн зүрхэнhөө дүүргэнэ. Жэшээнь, hаяшаг ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн байhан, мүнөө Советскэ районой гүйсэдхэхэ комитедэй дотоодын хэрэгүүдэй таhагай милиционер А. Г. Гейнеман шадамар бэрхээр хүдэлжэ, ехэ гэмтэ хэрэг хэhэн, илангаяа аюултай хүниие барижа шадаа. Октябрьска районой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай залуу хүдэлмэрилэгшэд В. Н. Шадрин, В. Л. Сафонов гэгшэд hайнаар хүдэлнэ. Гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэ Ю. Г. Безвиконный автомашинануудай ябадаг харгы дээрэ элдэб аюул hэргылхэ талаар эдэбхи үүсхэлтэйгээр оролдожо, «Харгы хинан харадаг эрхим инспектор» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Участогуудтахи инспекторнууд журам сахигшадай ехэ отрядай тоодо ородог юм. Тэдээнэй нилээд олониинь олониитэтэй холбоо барисаатайгаар хүдэлжэ, hайн үрэ дүн туйлана. Тэдэнэй тоодо Түнхэнэй аймгүйсэдкомой инспектор С. Б. Будаев гэгшые нэрлэмээр байна. Энэ инспектор ажалшадай дунда hэргылэмжын ехэ ажал хэдэг юм. Арадай дружиннигууд тэрээндэ саг үргэлжэ туhалжа байдаг. Энээнэй ашаар нүхэр Будаевай даадаг участогто нэгэшье гэмтэ хэрэг хэгдээгүй.

Хяагтын аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай участково инспектор С. Д. Жамбалтаров Хяагтын Адагай, мүн Большелукска сельсоведүүдэй газар дээрэ хүдэлжэ, гэмтэ хэрэг хэлгые нилээд үсөөрүүлжэ шадаhан байна. Эмхи гурим сахилгые hайжаруулхын түлөө тэмсэлдээ амжалта туйлаhанайнь, өөрынгөө ажалда ниитын хүсэнүүдые шадамараар хэрэглэhэнэйнь түлөө С. Д. Жамбалтаровта «Участогай эрхим инспектор» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Баргажанай аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай ахалагша инспектор И. В. Молчанов, Яруунын — В. А. Кузнецов, Захааминай — В. П. Антипин болон бусад олон хүнүүд эмхи сахилгые hайжаруулхын түлөө амжалтатай hайнаар хүдэлнэ.

Кабанскын аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай милициин хүүгэдэй таhагай ахалагша инспектор Н. И. Пожарская гэгшын хүдэлдэг Бабушкин хотодо хүүгэдэй ниитын гурбан таhалга, ниитын табан Совет, комсомолшуудай дайшалхы отряд, милициин хүүгэдэй таhагай штатнабэшэ инспекторнууд хүдэлдэг байна.

Железнодорожно районой гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай милициин хүүгэдэй таhалга ниитын түлөөлэгшэдтэй холбоо барисаагаа шадамараар эмхидхэнэ. Мухар-Шэбэрэй аймгүйсэдкомой, мүн бусадшье аймагуудай дотоодын хэрэгүүдэй таhагууд мүн лэ hайнаар хүдэлнэ.

hайн дуранай дружинанууд гэм зэм хэлгэтэй тэмсэхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулна. Мүнөө үедэ орон соомнай арадай дружинануудта хамта дээрээ 7 миллион шахуу хүн, тэрэ тоодо Буряадай АССР-тэ 21 мянга гаран хүн хабаадалсана. Ниитын гурим сахилгада манай республикада үдэр бүри 300 гаран дружиннигууд хабаадалсана.

3.200 гаран хүнhөө бүридэhэн авиационно заводой арадай hайн дуранай дружина эдэбхитэй hайнаар хүдэлнэ. Үдэр бүри ниитын гурим сахилгада Загорск hууринай 40—50 хүн хабаадалсана. Дружиннигуудай хүдэлмэриие штаб саг үргэлжэ ударидажа байдаг. Тиихэдээ заводой партийна комитедэй, заводой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө саг үргэлжэ туhаламжа абахаhаа гадна, хиналта доронь байдаг юм. Цехүүдэй, таhагуудай начальнигууд, тэдээнэй орлогшонор цехүүдэй дружиннигуудай командирнуудаар ябадаг.

Улаан-Үдэ хотын ЛВРЗ-гэй, прибор бүтээлгын заводой, нарин сэмбын фабрикын дээдэ, дунда hургуулинуудай арадай hайн дуранай дружинанууд муу бэшээр хүдэлнэ.

Хүдөө нютагуудта арадай дружинануудай дундаhаа Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Родина» колхозуудай дружинанууд, Загарайн аймагай Онохой hууринай, Горхон тосхоной, Түнхэнэй аймагай үйлэдбэриин-харгын участогуудай, леспромхозуудай, мүн бусадшье аймагуудай ажахынуудтахи арадай дружинанууд эдэбхитэй hайнаар ажаллана.

Манай республикада хуули ёho сахилгые дам саашань бэхижүүлхэ хэрэгтэ бии арга болмжоёо хэрэглэнэбди. Олониитын түлөөлэгшэдые хабаадуулнабди гэжэ хэлэхын аргагүй байна. Арга боломжоёо хүсэд hайнаар хэрэглэдэггүй арадай hайн дуранай дружинанууд, нүхэдэй сүүдүүд бии байhаар.

Арадай hайн дуранай дружинануудай ажал ябуулгые саашадань гуримшуулан hайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулха шухала байна. Тиихэдээ социалис зөөри аршалан хамгаалха, үхибүүдэй харууhагүйгөөр ябалгые болюулха, архи уужа, гэр бүлэдөө шууяа татадаг хүнүүдтэй тэмсэхэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулхын тула тусхай пунктнуудые, дружинануудые байгуулха хэрэгтэй.

Совет милициин ажал ябуулга тухай шэнэ хуулие 1973 оной июниин 8-да СССР-эй Верховно Соведэй Президиум баталан абаа. Ниитын гурим сахилгые хангаха, гэм зэм хэлгые уридшалан hэргылхэ, ниитын зөөри хамгаалха, хүн зоной, предприятинуудай эмхи зургаанууд болон организацинуудай эрхые гэмтэ хэрэг хэгшэдhээ аршалха шухала гэжэ тэрэ дүрим соонь хэлэгдэнэ.

Дотоодын хэрэгүүдэй органуудай ажал ябуулгада бии байhан hайн жэшээнүүдые дурдахынгаа хажуугаар шиидхэгдээгүй асуудалнуудта анхаралаа хандуулха зэргэтэйбди.

Энэ зорилго шиидхэхын тула милициин хүдэлмэрилэгшэд тэдээндэ туhалдаг ниитын түлөөлэгшэд гэм зэм хэлгые уридшалан hэргылхэ талаар ехэ ажал хэхэ зэргэтэй.

Милициин нэрэ хүндэ үдэр бүри дээшэлнэ. Хүн зон милициин хүдэлмэрилэгшэдые хамгаалагшаднай гэжэ тоолодог дээрэhээ хэрэгтэй болоhон сагтань туhаламжа эрихээ ерэдэг болонхой. Совет милицидэ саг үргэлжэ hаналаа табижа, дэмжэжэ байдагайнь түлөө хүдэлмэришэдтэ, колхознигууд болон интеллигенцидэ, бүхы ажалшадта ехэ баясхалан хүргэнэбди.

Совет милициин хүдэлмэрилэгшэд 56-дахи hайндэрөө тэмдэглэхэ зуураа, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые саашадань амжалтатайгаар бэелүүлхын, хуули ёho сахилгые бэхижүүлхын бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ зорюулхаар эрид шиидэнги байна.

Н БУТУХАНОВ,
Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр.

НҮХЭДТӨӨ ХҮНДЭТЭЙ

Ниитын гурим наринаар сахиха хэрэгтэ милициин хүдэлмэрилэгшэд гол анхаралаа хандуулдаг гээшэ. Шэлэhэн мэргэжэлдээ дуратай, хэжэ байhан ажалдаа бүхы шадабаряа үгэн ажалладаг зон Түнхэнэй аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагта яhала олон юм.

Аймагай ажалшадай дунда элдэб хөөрэлдөөнүүдые үйлэгэргэжэ, гэмтэ ябадалhаа hэргылхэ хүдэлмэри эндэ эмхи гуримтайгаар ябуулагдана. Энэ шухала хүдэлмэриеэ hайнаар эрхилжэ шадабалнь, хуули, ёho эбдэхэ ябадал эрид үсөөрхэ зэргэтэй болоно ха юм. Милиционернүүд Владимир Бадмаев, Семён Будаев гэгшэд hайн, оролдосотой хүдэлмэреэрээ сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Эдэнэр Хабаровскын милициин тусхай дунда hургуули дүүргэжэ ерэhээр эндэ ажаллана. Тэдэндэ ямаршье хүшэр хүндэ даабари үгөө hаань саг соонь дүүргээд лэ байдаг. Даалгагдаhан хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, бүхы дадал шадабаряа элсүүлэн хүдэлмэрилнэ ха юм. «Владимир Семён хоёр хүдэлмэриеэ hайнаар ябуулhанайнгаа түлөө манай республикын дотоодын хэрэгүүдэй министерствын hайшаалда хэдэ дахин хүртэhэн байха» гэжэ милициин таhагай начальник Монгол Дугарович Пронтеевэй горхонтёор хөөрэжэ ба
дань баясамаар байгаа
Мүрдэгшэ Владимир
маев ажал тухайгаа
хөөрэнэ:
Манай милициин
хүндэшье, хүндэтэйшье
hанадагби. Бидэ мили
хүдэлмэрилэгшэ урдаа
hан зорилгоёо hайнаар
тэхын тула бүхы шада
мэргэжэлээ гаргахаар
лаха зэргэтэйбди. Мүнөө
Омск хотын милициин
hургуулиин дүрбэдэхи
сда hуранаб.

Хэдэн үгөөр, нүхэр
маевай ажал тухай товш
ноор хөөрэжэ үгэе.

Тоорын хэлхэе холбоо
таhагта хулгайшад ороб
hэн мэдээ дууламсаараа
тенант Владимир Пир
дежурна машинаар
ошобо. Хулгайшад пеэш
хоолой задалжа тэндэ ор
эльгээгдээгүй посылка
дые абажа ябашаhан ба
Мүрдэгшэ нүхэр Пир
нютагай хүнүүдтэй хөө
дэхэдөө хэн иимэ ябадал
гаха байhые элирүүлбэ.

Тооро нютагта hая ер
Зуев гэжэ хүн гэмтэ ябад
хэhэнэйнгээ түлөө оло да
хэhээлтын газараар яба
ерэhэн. урдынхидаал ар
уужа, хулиган ябадал га
на гэжэ олон хүнүүдhээ
дэжэ абаба. Зуевтай уул
жа хөөрэлдэхэдэнь энэ ү
гэртээ үбшэн хэбтээб, хаа
шье ошоогүйб гэжэ мүрдэл
дэ мэдүүлээ. Энэ хүнэй
hоhоо наринаар ажагла
хэхэ тухай хамта хүдэл
нүхэдтөө даабари үгэбэ.
дэн хоног үнгэрhэн хо
Зуев абаhан юумэеэ он
хүнүүдээр худалдуул
байhаар балшыса баригда
даа хэhэн зэмэеэ мэдэрээ

hайндэрөө амжалтатайг
угтахын тула энэ нүхэд
оролдосотойгоор ажалла
гараа.

Д. ХУБИТУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. А
лагша лейтенант С. Буда
2. В. Пирмаев ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ АЖАЛ

Үнгэрhэн 56 жэлэй турша соо милициин органууд болон тэрэнэй hалбаринууд мэргэжэлээр баян, дүршэлтэй, бэлиг түгэлдэг хүдэлмэрилэгшэдөөр түгэс хангагдаа гэхэдэ алдуу болохогүй.

Милицидэ алба хэлгэ манай гүрэндэ хүндэтэй хэрэг болонхой. Совет сэрэгшэ, летчик, эрдэмтын, булад хайлуулагша, врач ба таряа ургуулагша гэхэ мэтэ мэргэжэлтэдэйхидтэл адляар милиционерэй ажал үндэрөөр сэгнэгдэдэг байна.

Манай Буряадта баатар зоригто, арадай хэрэгтэ үнэн сэхэ, даалгагдаhан ажалдаа оролдосотой бэрхээр хандадаг милиционернүүд олон юм. Хулиган ааша гаргалгатай, ниитын журам ба гүрэнэй хуули эбдэлгэтэй, совет ёho гуримуудта ехэ харша али бүхы ябадалнуудые гаргалгатай тэдэнэр хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэжэ байдаг. Арад зоной үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэн үнинэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта эрдэм, бэлиг түгэлдэр залуушуул милицидэ олон хүдэлдэг. Эсэгэнэр, аханарайнгаа мэргэжэлые халан абажа гэр бүлөөрөө милицидэ алба хэдэгшье хүнүүд олон. Жэшээнь, Буряадай милициин үнинэй хүдэлмэрилэгшэ Николай Александрович Ивановой хүбүүд Леонид, Александр милициин офицернүүд болонхой. Үнинэй милиционернүүд — подполковник М. А. Чукреев, капитан А. П. Гурулев, старшина В. Г. Дубинский болон бусад амаралтадашье гараhаншье hаа, баян дүршэлөө хубаалдаhаар юм. Халуун хүйтэн, уhа бороо, hүни, үдэр илгадгүй алба хэжэ байгшадай дундаhаа милициин старшина Коновалов (Баунта), сержант Кайгородеев (Түнхэн), сержант Мункуев (Улаан-Үдэ), инспектор Рогалев (Тарбагатай) болон бусад олон нүхэдые дурдамаар.

Октябриин 8—9-нэй hүни түрмэhөө газар доогуур нүхэ малтажа, табан хүн тэрьелhэн байгаа. Энэ ушарай мэдэгдэн сасуу республикын милициин бүхы отделенинүүдтэ тэдэ гэмтэниие бариха, тэдэнэй аюулта гарhаа хүн зониие хамгаалха захиралта үгтөө. Тарбагатайн отделениин начальник милициин майор нүхэр Ставников энэ захиралта абахадаа, тэдэ тэрьелэгшэдэй ябажа, боломоор газарнуудта постнуудые табяад, отделениингээ мэдэлдэ байhан машина болон хүнүүдые бултыень хүл дээрэнь бодхооhон, милиционернүүдэй ажалые шадамар бэрхээр хүтэлбэрилhэн байгаа. Милиционернүүд В. И. Рогалев, А. И. Ефремов, Дугарай, Ж. Г. Калашников гэгшэд Батыкино hуурин шадар зугадагшадай дүрбэнэйнь мүртэ ороhон байна. Милиционернүүдэй радиогоор хоорондоо хөөрэлдэhые, тэдэнэй дутэлhые түрмэhөө зугадагшад ойлгоогүй. Тэдэ аюулта хүнүүдэй дунда табадахи хүниинь — удамаршань үгы байгаа. Тиигэбэшье 2 сүүдхэ болоhон хойно удамаршань баригдажал hалаа. Эдэ аюулта гэмтэдые Тарбагатайн милиционернүүдэй шадамар бэрхээр барихые, тиихэдээ эрэлхэг зориг, баатаршалга харуулhые СССР-эй МВД-гэй дотоодын сэрэгүүдэй Управлени үндэрөөр сэгнэжэ, шагнаhан.

Энэ оной октябриин 20-ной hүни Баргажан тосхоной 11-дэхи магазинда хулгай орожо, тэндэhээ эдеэ хоол, мүнгэ хулууhан байгаа. Хамта дээрээ 520 түхэригэй сэнтэй зөөри хулууhан гэмтэд мүрэ сараагаа үлөөгөөгүй байгаа. Гэмтэниие бэдэрдэг ахалагша инспектор милициин капитан Н. Д. Логвиненко, милициин ахалагша сержант Н. Д. Мисюткеев гэгшэдэй яаралтайгаар, шадамараар мүрдэлгэ хэhэнэйнь ашаар магазин тоногшо элирүүлэгдэжэ, арестовалагдаа hэн.

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хамтын байраhаа холо бэшэ газарта, Пугачевой нэрэмжэтэ үйлсөөр байгша оной сентябриин 26-да К. танигдаагүй хүндэ ехээр сохюулжа, республиканска больницада абаашагдабашье, мэдээ оронгүй наhа бараhан юм. Энэ гэмтэ хэрэгые элирүүлхэ даалгабари милициин ахалагша лейтенант Н. К. Булгаковта даалгагдаhан юм. Нүхэр Булгаков алууршаниие богони болзор соо элирүүлhэн байгаа. Иимэрхүү жэшээнүүдые дурдаха болоо hаа, олон.

Буряадай милициин хүдэлмэрилэгшэд юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ абаhан социалис уялгаяа дүүргэлтэ болгон гэмтэ хэрэгүүдые дабы элирүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэлээ зорюулна.

Д. НАЗАРОВ,
милициин майор.

БҮХЫ ДЭЛХЭЙ ОКТЯБРИ hАЙНДЭР ТЭМДЭГЛЭНЭ

УЛААН-БААТАР. Агууехэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан эндэ боложо. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэй ба Монголой правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд хабаадаhан байна.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. Майдар элидхэл хэбэ.

Октябриин революциин Эхэ орон—агууехэ Советскэ Союз бүхэдэлхэйн дэбжэлтын манлайда ябана, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даахан байдалай ба социализмын түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдтэ үнэн түшэг тулгууринь болоhон агууехэ уг зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай эб найрамдалта гадаадын политика, эдэнэй бата жагсаал, нэгэдэл эб найрамдал бэхижүүлхэ ба уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха шухала эрхэ нүхэсэл болоно.

ХАНОЙ. Агууехэ Октябриин 56 жэлэй ой демократическа Вьетнамда үргэнөөр тэмдэглэгдэжэ байна. Ханойн олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан ДРВ-гэй ниислэл хотодо боложо, ПТВ-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, ДРВ-гэй ниитын эрдэмэй комитедэй түрүүлэгшэ, Вьетнам-совет хани барисаанай бүлгэмэй түрүүлэгшын орлогшо Нгуен Кхань Тоан «Октябриин 56 алдарта жэл» гэhэн элидхэл хэбэ.

Үнгэрhэн арбан жэлнүүд марксистско-ленинскэ hургаалай илагдашагүй байhые элирхэйлэн харуулаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Агууехэ Октябриин социалис революциин илалта социализмда дабшан орохо зам дэлхэйн олон арадуудта, эдэнэй дунда вьетнам арадта нээhэн байна. Империалис ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү
дайнай жэлнүүдтэ вы
арадта ехэ туhа хүр
нэйнь түлөө, ДРВ-гэй
мико hэргээлгэдэ аха
Советскэ Союзай ехэ
нэмэри хэжэ байhанай
лөө элидхэлшэ КП
ЦК-да, СССР-эй прав
ствада, арадта халуун
баясхалан хүргөө.

БАНГИ. Агууехэ О
риин социалис револ
56 жэлэй ойдо зорюу
hан совет выставкэ Ча
публикын ниислэл И
мендэ хотодо нээгдэ
гаран ном, гэрэл зур
выставкэ стенднүүд
табигдаба. Түүхын,
ажахын, спортын тала
вет авторнуудай хүдэл
нүүдтэй, совет залуушу
байдал тухай ному
выставкэдэ орожо хар
танилсажа шадаха,
кын оронуудай хүгжа
асуудалнуудаар совет э
тэдэй хүдэлмэринүүд
тавкэ дээрэ үргэнөөр
данхай.

КАИР. Египет-совет
барисаанай бүлгэмэй пр
ни Октябриин револ
56 жэлэй ойдо зорю
ехэ hайндэрэй үдэшэ э
хэбэ. Бүлгэмэй правл
түрүүлэгшэ Мухаммед
дель Салям Эз-Зайят
үгэ хэлэхэдээ, байгуул
hан түрүүшын үдэрнү
хойшо Совет гүрэнэй
дын политика революци
түрүү үзэлтэй, империа
да эсэргүү хүсэнүүдэй
рилсаа холбоо бэхижү
нацинуудай хоорондохи
тэгшэ эрхэтэй харилс
арадуудай хоорондохи
барисаанай тогтолгын
ла эрхэ нүхэсэл болов
жэ тэмдэглэбэ. Асуа
хаалта, Хелванска м
лургическа бүлэг ба
мүн хэдэн арбаад бус
рилганууд СССР-тэй
хани барисаатай хар
холбоотой байhыемнай
шэлнэ гэжэ Эз-Зайят
дүүлээ.

(ТАС

(Газетымнай удаа
номер ноябриин 1
гароха).

ХИЛЫН СААНАhАА

телефон · телеграф · радио

ПРАГА

СЭВ-тэ хабаатай оронуудай мэргэжэлтэдэй зүблөөн

ТАСС

СЭВ-тэ хабаатай оронуудай ветеринарнуудай зүблөөн Кошицодо (Зүүн Словаки) боложо дүүрэбэ. Шулхы үбшэнтэй тэмсэхэ асуудалнуудта энэ зүблөөн зорюулагдаhан байгаа.

СССР-эй эрдэм-шэнжэлэлгын институдуудай нэгэндэ түбтэйгөөр шүлхы үбшэнтэй тэмсэхэ залан хүтэлбэрилгын хамтын зургаание байгуулхаар шиидхэгдээ.

АЖАЛ ОЛОЖО ШАДАНАГҮЙ

МАДРИД. (ТАСС). Энэ жэлдэ Барселондохи университедэй медицинскэ факультет дүүргэhэн 450 залуу врач хэдэн hарын турша соо ажал оложо ядажа байна гээд Логос агентство мэдээсэнэ, өөhэдөө гү, али засагаархидай туhалмжаар хүдэлмэри олохо гэhэн бүхы хүсэлэл оролдолгонуудынь буруу hүрэhэн байха юм.

СОФИ

Совет-Болгар протокол

ТАСС

1976—1980 онуудта СССР-эй ба НРБ-гэй хүнгэн промышленностиие залан хүтэлбэрилхэ асуудалнуудаар совет-болгар хөөрэлдөөнүүд тухай протоколдо гар табигдаа.

БТА агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, үйлэдбэриин барилгануудые хамтаараа бодхооhоной, тусхай шэглэлтэй болгоhоной, худалдаа наймаанай харилсаа холбоо үргэдхэhэнэй ашаар хүнгэн промышленностиин hалбаринг хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэлhэн байна.

ТОКИО

Шэнэ түхэлэй элшэ хүсэ бэдэрэн...

ТАСС

Халуун аршаан булагуудай уhаар хүдэлдэг 50 мянган киловатт хүсэтэй электростанци аршаан булагуудаар элбэг Коконоэ хотын оршондо бариха түсэб Кюсю аралай электрокомпани зохёобо. Энэнь Коконоэдэхи иимэрхүү хоёрдохи электростанци болоно. 11 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын электростанци 1967 ондо эндэ баригдаа hэн.

Японда нефтиин дутаhанhаа боложо, элшэ хүсэнэй дуталдаха аюулай тохёолдоhонhоо уламжалан, шэнэ түхэлэй элшэ хүсэ бэдэрнэ. Газарай гүн дундахи халуун элшэ үргэнөөр ашаглахые хараална. Мүнөө үедэ Мицукава хотодо (Ивате префектура) халуун аршаан булагуудай уhаар ябадаг 20 мянган киловатт хүсэтэй электростанци хүдэлнэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — hүүлэй hонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Бременские музыканты» — мультфильм. 13.50 — **Үнгэтэ телевидени.** Циркын арена дээрэ. 14.35 — **Үнгэтэ телевидени.** «Вот моя деревня» телевизионно уран hайханай фильм. 1-дэхи сери). 15.50 — «Шагныш, нүхэрни» — киноконцерт. 16.40 — «Уран зохёолой ба искусствын талаар СССР-эй Гүрэнэй шангуудай 1973 оной лауреадууд». 17.10 — 17.20 — Забhарлалга. 17.20 — **Үнгэтэ телевидени.** «Конец Любавиных» — уран hайханай фильм. 19.00 — hүүлэй hонин. 19.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Камерна хүгжэмэй концерт 19.55 — **Үнгэтэ телевидени.** «Булад яажа хатуужааб» — телевизионно уран hайханай фильм (4-дэхи сери).

Улаан-Үдэ харуулна;

21.00 — Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоhон амаршалгын концерт.

«Орбита» харуулна;

22.30 — Хилын саанаhаа ерэhэн айлшад». 22.50 — **Үнгэтэ телевидени.** «Достояние республики» — уран hайханай фильм (2-дохи сери). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Останкинадахи hайндэрэй үдэшэ.

ПЯТНИЦА, ноябриин 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — hүүлэй hонин. 13.10 — hурагшадта — «Будильнигэй» программа харуулагдаха. 13.40 — «Элүүр энхэ байдалай программын почто. 14.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Вот моя деревня» — телевизионно уран hайханай фильм. (2-дохи сери). 15.15 — **Үнгэтэ телевидени.** «Артлото». 16.35 — «Поэзи». 17.00 — 17.10 — Забhарлалга. 17.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Эстрадна концерт.

Улаан-Үдэ харуулна:

17.40 — «Факел» — залуушуулай Бүхэдэлхэйн үдэртэ зорюулагдаhан дамжуулга. 18.20 — И. Дзержинский «Григорий Мелехов» — хүгжэмтэ драма. Гүрэнэй Буряадай Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай зүжэг.

«Орбита» харуулна;

20.00 — **Үнгэтэ телевидени.** «Булад яажа хатуужааб» — телевизионно уран hайханай фильм. (5-дахи сери).

Улаан-Үдэ харуулна;

21.10 — «Совет киногой эхин. — кинолекци. 22.20 — Хүгжэмтэ забhарлалга.

«Орбита» харуулна:

22.30 — «Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг». 23.15 — «Поэт на экране» — телевизионно уран hайханай фильм. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Совет милициин үдэртэ зорюулагдаhан концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна;

17.40 — «Подкидыш» — уран hайханай фильм. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа .19.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүгжэмэй почто»

СУББОТО, ноябриин 10.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна;

13.05 — hүүлэй hонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ — Куклануудай магазинда» гэhэн дамжуулга. 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб! 14.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Вот моя деревня» — телевизионно уран hайханай фильм. (3-дахи сери). 15.35 — «Мүнөөдэр — совет милициин үдэр. — СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр Н. А. Щелоковой үгэ хэлэлгэ. 15.50 — «Дуун-73». 16.15 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков харюусана. 17.00 — 17.10 — Забhарлалга. 17.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Киногой аяншалгада дуратайшуулай клуб». 18.15 — Хүгжэмэй талаар Гүрэнэй шангай лауреадууд». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Булад яажа хатуужааб» — телевизионно уран hайханай фильм. (6-дахи сери).

Улаан-Үдэ харуулна:

20.25 — «Хүн ба хуули» Совет милициин үдэртэ зорюулагдаhан дамжуулга. 21.05 — «Ая-ганга» — уран зохёолой хүгжэмтэ дамжуулга. 21.45 — Эстрадна концерт.

«Орбита» харуулна;

22.25 — О ба А. Лавровтан. «Следствие ведут «Знатоки». 9-дэхи хэрэг. «Гэршэ» — телевизионно зүжэг. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ВОСКРЕСЕНИ, ноябриин 11.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — hүүлэй hонин. 14.45 — hурагшадта — «Ород хэлэнэй олимпиада». 2-дохи турай асуудалнуудта харюу. 15.30 — **Үнгэтэ телевидени.** П. Чайковскиин балет. «Спящая красавица». ССР Союзай ГАБТ-ай зүжэг. 17.00 — 17.10 — Забhарлалга. 17.10 — Зүжэгэй үргэлжэлэл. 18.25 — Эрдэм ба соёлой гол шухала асу
далнууд». 19.00 — «Врем
— мэдээсэлэй програм
19.30 — Залуушуул» гэh
дамжуулга. Таанар энээн
шудалхалта». Виктори
21.00 — **Үнгэтэ телевиде**
«Мировой парень» — ур
hайханай фильм. 22.20
22.30 — Забhарлалга. 22.
— Архангельскиин теле
дениин программа. 23.30
Үнгэтэ телевидени. Опер
тэдэ дуратайшуулда. 24.
— «Время» — мэдээсэ
программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ

Улаан-Үдэ харуулна;

21.00 — Страници б
смертия» — документал
фильм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ

«БУРЯАД ҮНЭН» 1973 оной ноябриин 8. 4-дэхи хуудаhан Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01638. Заказ № 0